

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Media-alan koulutusohjelma

Janne Tuomainen

**AIKAHYPPY – VAIHTOEHTOISIA KOHTAUKSIA SISÄLTÄVÄN
OSALLISTAVAN NÄYTELMÄN KÄSIKIRJOITTAMINEN JA
TOTEUTTAMINEN**

Opinnäytetyö
Joulukuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2020
Media-alan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Janne Tuomainen

Nimeke
Aikahyppy – Vaihtoehtoisia kohtauksia sisältävän osallistavan näytelmän käsikirjoittaminen ja toteuttaminen

Toimeksiantaja
Joensuun ylioppilasteatteri

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Aikahyppy-näytelmän käsikirjoitusprosessia ja näytelmän toteutusta. Valmistunutta näytelmää tarkastellaan jälkikäteen dramaturgisten metodien avulla. Työssä tarkastellaan niitä metodeja ja työvälineitä, jotka ovat vaikuttaneet käsikirjoituksen viimeiseen versioon. Tietopohjana toimivat prosessin useat käsikirjoitusversiot ja niiden syntyprosessit vaiheineen. Lisäksi käsitellään työryhmän merkitystä käsikirjoitusprosessin eri vaiheissa. Pääpaino tutkimuksessa on työryhmän sisäisissä kokemuksissa.

Opinnäytetyön keskiössä on prosessidraama ja sen soveltaminen käsikirjoitusprosessissa. Näytelmä tehtiin käsikirjoitustyöryhmässä ja lopullinen versio viimeisteltiin vuorovaikutuksessa näyttelijöiden kanssa ja sitä kirjoitettiin ensi-iltaan saakka. Käsikirjoitusprosessin alkuvaiheessa ei ole otettu käyttöön kaikkia dramaturgisia metodeja, joita olisi pitänyt ja opinnäytetyössä tutkitaan, miten prosessidraamana käsikirjoitettu näytelmä valmistuu, kun menetit muuttuvat harjoituskauden aikana.

Tätä metodin mukaista kirjoittamista selvitetään prosessin läpikäymisellä synopsiksesta valmiiseen näytelmään. Prosessin avaamisessa myös käydään läpi harrastajateatterin lähtökohtia näytelmän toteuttamiseen. Lähdeaineistoa haettiin alan kirjallisuudesta.

Kieli
suomi

Sivuja 119
Liitteet 2
Liitesivumäärä 73

Asiasanat

käsikirjoitus, osallistava, devising, premissi, synopsis, teatteri, prosessidraama

THESIS
December 2020
Degree Programme in Media

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
Tel- +358 13 260 600

Author
Janne Tuomainen

Title
Writing a Socially Committed Theatre Script with Alternative Scenes and Executing the Play on Stage

Commissioned by
Joensuu student theatre

Abstract

This thesis analyzes the Aikahyppy theatre play scriptwriting process and executing the play on stage. The final process is studied through several dramaturgical methods. The study examines methods that have affect the final version of the play. The significance of the workgroup is regarded during the different phases of the writing process and the main focus is on the personal experience of the workgroup. The analyzed data is composed of different script versions and the writing phases of the work process.

The script was made in a playwriting group and it was modified with the actors till premiere. All the methods that should have been used were not used from the beginning. The study concentrates on process drama and following the method through the play-writing process. The study examines how the script is completed when written as process drama while methods change during rehearsals.

Method themed writing particularly concentrates on this process from start to finish. One priority of the study was identifying the student theatre requirements. The source material was gathered from professional literature.

Language

Finnish

Pages 119

Appendices 2

Pages of Appendices 73

Keywords

alternative scenes, socially committed theatre, dramaturgy, scriptwriting, theatre play

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	5
1.1	Lähtökohdat.....	5
1.2	Käsikirjoitusten erot.....	6
2	Premissi.....	8
2.1	Premissin määritelmä.....	8
2.2	Samankaltaisia teemoja.....	9
3	Synopsis.....	10
4	Työskentelytavat ja menetelmät.....	11
4.1	Osallistava teatteri.....	11
4.2	Devising.....	13
4.3	Prosessidraama.....	14
5	Käsikirjoitusprosessi.....	16
5.1	Aikaisempi kokemus käsikirjoittamisesta.....	16
5.2	Ideasta näytelmäksi käsikirjoitustyöryhmänä.....	17
5.3	Kohtausluettelo vaihtoehtoisilla kohtauksilla.....	19
5.4	Henkilöhahmojen luomisprosessi.....	20
5.5	Käsikirjoituksen ensimmäinen versio.....	22
6	Käsikirjoituksen viimeistely työryhmänä.....	23
6.1	Työryhmän valinta ja lukuharjoitukset.....	23
6.2	Prosessidraama osana käsikirjoitusprosessia.....	24
6.3	Käsikirjoituksen lopullinen versio.....	27
7	Visuaalisen ilmeen ja puuvastuksen merkitys käsikirjoitusvaiheessa.....	27
7.1	Suunnittelu ja toteuttaminen osana prosessia.....	27
7.2	Videolavasteet osana tarinaa.....	29
7.3	Perustelut puuvastuksen huomioimiseen käsikirjoituksessa.....	30
7.4	Kohtausparit vaihtuvan puuvastuksen ehdoilla.....	31
8	Ylioppilasteatterifestivaalit.....	34
8.1	Valinta edustamaan Joensuun ylioppilasteatteria.....	34
8.2	Esitys ja raadin palautteen merkitys.....	35
9	Näytöskausi ja lopputulos.....	36
9.1	Ensi-ilta.....	36
9.2	Yleisön äänestysten tulokset.....	37
10	Pohdinta.....	39
	Lähteet.....	45

Liitteet

- Liite 1 Näytelmän käsikirjoitus
- Liite 2 Litterointi Syty-raadin palautteesta

1 Johdanto

1.1 Lähtökohdat

Tämä opinnäytetyö käsittelee vaihtoehtoisia kohtauksia sisältävän osallistavan näytelmän käsikirjoittamista. Sen lisäksi opinnäytetyö käsittelee valmiin käsikirjoituksen toteuttamista näyttämöllä. Toteutuksen käsitteleminen on tässä yhteydessä relevanttia, koska tavallisesta poikkeava käsikirjoitusprosessi avautuu parhaiten toteutusvaiheessa. Henkilöhahmoja kirjoitettiin puvustus huomioiden ja tarinaa kirjoitettiin visuaaliset lavasteet huomioiden. Dialogi viimeisteltiin näyttelijöiden kanssa prosessidraamaa työskentelytapana käyttäen. Toimeksianto tuli keväällä 2018 Joensuun ylioppilasteatterilta näytelmän toteuttamiseksi. Esityskausi samana kesänä Hasaniemessä olisi ollut aikataulun puolesta liian nopea, joten näytelmä toteutettiin Joensuun Pakkahuoneella keväällä 2019.

Opinnäytetyö perustuu uuden teatterinäytelmän käsikirjoitukseen, jonka nimi on Aikahyppy. Se on teatterinäytelmä, jossa on vaihtoehtoiset kohtausparit ja yleisö äänestää näytelmän aikana, minkä kohtauksen he valitsevat nähtäväksi seuraavaksi. Näytelmä pohjautuu tarinaan, jossa liikutaan aikakoneella ajassa eteenpäin ja taaksepäin. Kaikki kohtaukset ovat käsikirjoitettuja, ja kyse ei ole improvisaatiosta vaan täysin etukäteen harjoitelluista kohtauksista. Käsikirjoitus valmistui lopulliseen muotoonsa yhdessä työryhmän kanssa harjoituskauden aikana. Harjoituskauden alkaessa työryhmällä ei ollut täysin valmista tekstiä, jota seurata.

Tietoperusta koostuu alan kirjallisuudesta sekä alan julkaisuista varsinaisen käsikirjoitusprosessin aikana ja sen jälkeen. Työskentelytavan löytäminen on opinnäytetyön yksi merkittävimpiä osa-alueita, koska täysin vastaavaa työskentelytapaa ei ole oppikirjassa. Käytössä oli yhdistelmä monia eri metodeja. Aikahyppy-näytelmän tekoprosessia ja osa-alueiden eroja avataan tässä opinnäytetyössä työmetodien kokeilujen avulla. Opinnäytetyössäni on mukana osallistavan teatterin käsikirjoittaminen eli devising menetelmän hyödyntäminen

kuin myös prosessidraaman rakenteen sisällyttäminen käsikirjoitusvaiheessa. Käsitteiden ja määritteiden erottaminen sekä selventäminen on yksi oleellisimmista osista opinnäytetyössäni.

1.2 Käsikirjoitusten erot

Elokuvassa voi törmätä siihen, että jokin aihe tai tapahtuma vaatisi uskottavia erikoistehosteita, kun taas teatterin kohdalla näyttämölle voi huomattavasti helpommin tuoda asioita ilman erikoistehosteita. On yksinkertaisesti uskottavampaa toteuttaa erikoisempia asioita vaikka puvustuksella tai näkymättömänä teatterin näyttämöllä kuin vaikkapa elokuvaa kuvattaessa konkreettisesti näkyvänä. (Aaltonen 2003, 46.) Aaltonen (2003) kuvailee draaman tarkoittavan toimintaa, joka on keskeisiä elementtejä niin teatterissa kuin elokuvassakin. Dramaturgia ei eroa niinkään elokuvan ja teatterin välillä. Sitä tarvitaan molemmissa. Dramaturgialla viitataan näytelmään ja draamaan. Draama kuvastaa erityisesti keinoa saada aikaan tunteita. Vaikka kaikki elokuvat ja näytelmät eivät olisikaan draamaa, on se vain yksi tapa lähestyä varsinaista tekemistä. Dramaturgiaa puolestaan löytyy vaikkapa urheilukilpailusta tai työpäivästä, koska niilläkin on alku, keskikohta ja loppu. Kaikki kerronta, joka etenee jotenkin ajassa, sisältää rakenteita dramaturgiasta. (Aaltonen 2003, 47.)

Videotuotannoissa käsikirjoitukseen kirjoitetaan kohtauksen mukaisesti tapahtumapaikka eri tavalla kuin näytelmässä. Videotuotannoissa kohtaukset nimitään, numeroidaan ja merkitään EXT tai INT sen mukaan, onko kohtaus ulkona vai sisällä (Aaltonen 2003, 109). Näytelmässä parenteesit eroavat elokuvakäsikirjoituksen parenteseista siinä, että elokuvassa ne yleensä korvataan kuvalla ja äänellä. Näytelmässä parenteesilla kuvataan enemmänkin sitä, miten teksti toteutetaan näyttämöllä (Visapää 2003, 186). Parenteesit ovat teatterinäytelmää käsikirjoittaessa ehdottomia, kun taas elokuvaa käsikirjoittaessa niitä ei välttämättä edes tarvita.

Yksi merkittävä ero on, että näytelmän käsikirjoituksessa ei tarvitse ottaa huomioon niitä asioita, jotka yleensä kuuluvat esimerkiksi elokuvakäsikirjoitukseen.

Elokuvan kohdalla käsikirjoituksessa kuvaillaan kameran edessä tapahtuvaa toimintaa hyvinkin yksityiskohtaisesti ja teknisesti. Tekniset ohjeet eivät kuulu silti liian tarkasti käsikirjoitukseen. Kuvakulmia, kameran liikkeitä ja kuvakokoja käsikirjoittajan ei tule kirjoittaa etukäteen. Nämä jäävät ohjaajan tehtäväksi ja vaikka käsikirjoittaja olisi sama kuin ohjaaja, niin nämä kaksi asiaa on syytä pitää erillään. (Aaltonen 2003, 114.) Eroja kuvailee myös näkökulma, että näytelmän ja tekstin suhteen muuttuminen on sitä, kun tekstistä tulee vain yksi elementti näytelmään. Teksti ei välttämättä koe kirjoituksen välivaihetta, vaan se päättyy suoraan näyttämölle puheesta. Teatterissa voi kirjoittaa näyttämöllä ja ohjata sisältäpäin. Nykyteatterissa kaikki voivat olla dramaturgeja. (Numminen 2011, 26,35.)

Käsikirjoittaminen vaihtoehtoisilla kohtauksilla soveltuu monenlaiseen viihdeteollisuuteen ja genreen. Tulevaisuudessa keinoja tullaan mahdollisesti hyödyntämään vieläkin enemmän kuin tällä hetkellä. Peliteollisuus hyödyntää vaihtoehtoista tarinankerrontaa jo nyt. Peleissä tarina usein etenee pelaajan tekemien valintojen kautta. Elokuvien julkaisuissa voi olla näkemyksellisiä ja tarinallisia eroja kun sama elokuva leikataan uudestaan eri ohjaajan toimesta. Vaihtoehtoiseen kokemukseen vaikuttaa kaikki nähtävä ja kuultava. Elokuvan voi kokea tunnelmaltaan eri tavalla kuin aikaisemmin jos sitä katsoo livesäestyksellä jossa sävellys muuttuu joka kerta. Kokemus voi olla joka kerta erilainen ja ainutlaatuinen kuten Jimi Tenorin ja Jori Hulkkosen Nuntius elokuvassa (Teatteri Union 2020).

2 Premissi

2.1 Premissin määritelmä

Premissi eli päälause on hyvä keino sisällön rajaamiseksi. Kun keskeinen sisältö puristetaan yhdeksi lauseeksi tai virkkeeksi, saadaan päälause käsikirjoitukselle. Aaltonen (2003) sanoo, että päälauseen käyttö on lähtöisin teatterin piiristä ja päälause määritellään tekijöiden kannanotoksi perusristiriitaan. Sitä kutsutaan myös pääväittämäksi. (Aaltonen 2003, 38.) Premissi on se, mikä pitää draaman niin näytelmässä kuin elokuvassa liikkeessä. Työvälineenä premissi antaa tietyn näkökulman käsikirjoituksen työstämiseen. Käsikirjoituksessa premissiä voi olla vain yksi ja siinä on myös pysyttävä koko teoksen ajan. Voidaan siis sanoa, että kaikki mikä käsikirjoituksessa ei tue sen omaa pääväittämää, on turhaa ja se tulisi poistaa. (Aaltonen 2003, 39.)

Kirjoissa ja oppaissa painotetaan käsikirjoituksen rakennetta ja se tietenkin on aina hyvä muistaa käsikirjoitusta tehdessä. Käsikirjoitusprosessi kuvataan pitkäksi ja usein hankalaksi. Työ pysyy koossa, jos käsikirjoittajalla on kuva rakenteesta. Sen tuntemuksesta on siksi äärimmäisen paljon apua käsikirjoittajalle. Se on tapa hahmottaa se kerrottava juoni, joka kuljettaa tarinaa, jonka on edettävä joka hetki. Rakenne siis hahmottaa kerrottavan tarinan sisällön. Se auttaa jakamaan kaiken helpommin hallittaviin osiin, esimerkiksi näytöksiin. Näytökset voi sitten jakaa jaksoihin ja kohtauksiin. (Idström 2003, 38.) Marko Järvikallas (2012) näkee, että nykynäytelmän yksikkö ei välttämättä ole kohtaus. Näytelmässä dramaturgia muodostuu pitkistä sekvensseistä ja tunnelman muutoksista. Esitys kommunikoi katsojan kanssa, jos jaksojen välille muodostuu yhdessä enemmän merkityksellisiä suhteita toisiinsa kuin irrallisina. (Järvikallas 2012, 78.)

2.2 Samankaltaisia teemoja

Samaan aikaan kun Aikahyppy-näytelmä oli tuotannossa, käytettiin samoja teemoja ja ideoita muissakin yhteyksissä kulttuurin sekä viihdeteollisuuden parissa. Näiden muiden teoksien premissit luonnollisesti kiinnostivat saman aihepiirin takia. Näistä yksi oli vuonna 2018 ensi-iltansa saanut Netflix-suoratoistopalvelun oma originaali ja yksinoikeuselokuva Black Mirror: Bandersnatch. (Netflix 2018) Idea ja kohderyhmä on todella mielenkiintoinen ja erilainen sekä rohkea kokeilu suoratoistopalveluiden tarjonnassa. Hallamaa (2018) luonnehtii artikkelissaan elokuvan hyödyntävän valinnanvapautta ja olevan Netflixin ensimmäinen aikuisille suunnattu interaktiivinen elokuva, joka on osa teknologian mahdollistamia dystooppisia tulevaisuuksia kuvailevaa Black Mirror -sarjaa. (Hallamaa 2018)

Black Mirror: Bandersnatch on interaktiivinen elokuva, jossa katsoja päättää tiettyjen välietappien saavuttaessaan, minkä kohtauksen katsoo seuraavaksi. Idea on hyvin samankaltainen perusrakenteeltaan kuin mitä Aikahyppy-näytelmässä. Elokuvan julkaisu osoittaa, että vaikka vastaava ei onnistuisi elokuvateatterissa ilman, että jokaiseen penkkiin olisi kytketty äänestyspainike ja keskiarvojen mukaan nähtäisiin seuraava kohtaus, niin silti tällaiselle voi olla tilausta ja kysyntää mediamaailmassa. (Hallamaa 2018) 1980-luvulla fantasia- ja sci-fi-kirjallisuuden ystävien keskuudessa ilmiöksi nousi Valitse oma seikkailusi -kirjat. Kirjoissa lukija valitsi annettujen vaihtoehtojen perusteella, miten tarina jatkuu (Hallamaa 2018.)

Joensuun kaupunginteatterin näytelmä livana Julma – takaisin tulevaisuuteen, puolestaan käsittelee aikamatkustusta teatterin keinoin. Sitä markkinoitiin kaupunginteatterin verkkosivuilla satiirisena komediana, joka liikkuu vauhdikkaasti eri aika- ja todellisuustasoilla. Bulgakovin tekstin kerrottiin tarjoavan fantastisia ja absurdeja elementtejä, jotka pääsevät esiin esityksessä. (Joensuu 2018) Tarina tässä on alun perin Mihail Bulgakovin kirjoittama käsikirjoitus elokuvaan livana Julma vaihtaa ammattia, joka sai ensi-iltansa vuonna 1973 Neuvostoliitossa.

3 Synopsis

Synopsis syntyy käsikirjoitusprosessin aikana. Synopsis auttaa hahmottamaan sen, mistä tarinassa on konkreettisesti kysymys. Synopsiksen tehtävä on kertoa keskeiset tapahtumat, vaikka ei kaikkea kertoisikaan, mutta sen verran, että kokonaisuus kuitenkin hahmottuu. (Pirilä & Kivi 2010, 59.) Synopsis on tiivistelmä sisällöstä ja se on jo hahmotelmaa tai luonnostelua, josta saa käsityksen muodosta, lähestymistavasta ja tyylistä. Synopsis on sitä, kun sanotaan, että tiivistetään jotakin pähkinänkuoreen lyhyesti ja selkeästi. Se on sitä, kun halutaan esitellä aihetta tai yleissävyä. Se kertoo juonen pääkohdat ja usein myös tulevista suunnitelluista tapahtumapaikoista jotakin tietoa. (Aaltonen 2003, 40-41.)

Synopsiksessa voidaan jo esitellä myös henkilöhahmoja ja niiden välisiä suhteita. Kuvallisia ja äänellisiä ratkaisuja siinä ei sen sijaan käydä läpi, eikä niitä esitellä, koska ne voisivat rajata ja rajoittaa liikaa käsikirjoituksen kehitystä. Synopsis on hankala kirjoittaa etukäteen, mutta esimerkiksi keskeisen idean, tavoitteen ja rakenteen voi tarvittaessa tuoda ilmi, kunhan se ei sisällä liian selkeää tiivistelmää lopusta. Käsikirjoituksen valmistuttua on siis syytä huolestua, jos siitä ei pystyisi selkeää synopsisista kirjoittamaan. (Pirilä & Kivi 2010, 59.)

Käsikirjoituksen lähtökohta on, että minkälainen on hyvä tarina ja miten hyvästä tarinasta tehdään hyvä käsikirjoitus (Hirvonen 2003, 7). Aikahyppy-näytelmän kohdalla käsikirjoittamisen lisäksi myös ohjasin näytelmän ja siksi synopsis toimi tietynlaisena pohjana säilyttämään ydinidean. Synopsis oli tärkeässä roolissa Joensuun ylioppilasteatterin suuntaan, koska sillä saatiin hyväksytyks viedä näytelmää tuotantoon. Hyvä synopsis oli tärkeä, vaikka käsikirjoitusta ei vielä ollutkaan olemassa. Synopsis itsessään oli hyvin lyhyt ja siihen oli arvioitu näytelmän kestoksi noin tunti. Näytelmän toteuttaminen vaatii luottamusta työryhmältä ja luottamusta työryhmään. Pitää pystyä luottamaan aiheeseen ja vaistoon, että valitut työtavat ja metodit ovat juuri ne oikeat ja ehkä jopa ainoa keino toteuttaa

kyseinen visio ja idea esitykseksi saakka (Kolu 2012, 169). Synopsis on aina tärkeä ja ehdoton, mutta usein sen muuttuminen on ehto.

4 Työskentelytavat ja metodit

4.1 Osallistava teatteri

Osallistavan teatterin leviäminen Suomeen alkoi 1960–70-lukujen vaihteessa. Työskentelyssä osallistavat käytännöt olivat tuolloin osa yhteiskunnallista muutosta ajavaa laajaa demokraattista liikettä. Osallistavan teatterin alkuja oli kuitenkin nähtävissä jo 1900-luvun alussa maailmalla ja silloin saivat alkunsa erilaiset toiminnallisuutta ja yhteisöllisyyttä painottavat kokeilevat käytännöt sekä työskentelytavat, joilla on ollut myöhemmin vaikutusta osallistavan teatterin kehitykseen. (Rusi-Pyykönen 2020, 29.) Tarve lähentää teatteria muuhun yhteiskunnalliseen todellisuuteen tapahtui jo 60- ja 70-luvuilla, jolloin teatteri ja taide alettiin nähdä poliittisina näyttämöinä. Silloin ylipäänsä kasvoi tietoisuus teatterista yhteiskunnallista järjestystä esittävänä ja tukevana sekä toisaalta myös usko teatterin muutosvoimaan. Radikaaleimmillaan tämä oli ns. agit prop -teatteria, jossa teatteri toimi vasemmistolaisen ideologian ja poliittisen toiminnan välineenä. Seitsemänkymmenluvun usko teatterin muutosvoimaan ja mahtiin tietoisuutta muokkaavana synnytti muunmuassa ryhmäteatteriliikkeen. (Koskenniemi 2007, 18.)

Teatterin tekeminen jaetaan yleensä kahteen osa-alueeseen, kuten teatteri esitystaiteena ja teatteri sosiaalisesti osallistavana. Usein teatteria kuvaillaan sellaiseksi, jossa teatterin yleisö ei ota fyysisesti osaa näyttämön tapahtumiin. Osallistava teatteri taas puolestaan kuvataan niin, että se on toimintaa, jossa ei voi vetää rajaa yleisön ja esiintyjien välille, vaan kaikki osallistuvat fyysisesti mukaan toimintaan. (Koskenniemi 2007, 11.)

Osallistavasta teatterista käytetään ilmauksena muitakin termejä samantapaisessa työskentelyssä. Näitä termejä ovat soveltava teatteri, yhteisöteatteri, työyhteisöteatteri, organisaatioteatteri, työpajateatteri ja draama. (Rusanen 2014, 154.) Opinnäytetyössäni pohdin sitä, mitkä näistä käsitteistä sopivat osallistavaan teatteriin, jossa on vaihtoehtoisia kohtauksia. Opinnäytetyössäni käsite osallistavuudesta viittaa siihen, että teatterin näytännöt sisältävät osallistavan osuuden, jossa katsojat voivat osallistua tarinan kulkuun äänestämällä, ilman vuorovaikutusta, jossa tarvitsee puhua tai nousta pois katsomosta.

Rusasen (2014, 154) mukaan osallistavaa teatteria ei rakenneta katsojia varten, vaan osallistajat luovat sen tarkastellakseen kulttuurisia merkityksiä. Tästä olen eri mieltä, koska koen, että osallistava osuus tarjoaa oikeassa suhteessa lisäarvoa juurikin yleisölle ja sitä tulisi tehdä nimenomaan yleisön ehdoilla. Aikahyppy-näytelmän kohdalla halusimme selvittää, kuinka katsojille voitaisiin tehdä osallistavaa teatteria ilman kulttuurillista merkitystä ja luoda mahdollisimman viihteellinen ratkaisu osallistavaan osuuteen.

Opinnäytetyöni pohjautuu teatterinäytelmän käsikirjoitukseen, harjoituskauteen ja kantaesitykseen sekä koko esityskauteen. Kaikki tämä oli tarpeellista käydä läpi, koska pelkkä käsikirjoitus ei vielä itsessään kerro, mitä se varsinaisesti taiteenlajina edustaa. Käsikirjoitusta kirjoitettiin silloinkin, kun puvustusta tai lavastusta suunniteltiin. Tässä projektissa haasteena oli mihin kategoriaan se lopulta lokeroidaan. Vaihtoehtoteatteria ei käsitteenä haluttu ottaa mukaan, koska sitä kuvaillaan siihen, kun käsitellään klassikkoja vapaasti tai harjoitellaan ilman tarkkaa etukäteiskäsikirjoitusta ja omilla työtavoilla (Koskenniemi 2007, 19). Yhteisöllistä teatteria ei myöskään käsitellä opinnäytetyössä, koska vaikka siinä liikutaan teatterikokeilujen äärellä, se ei kuvasta Aikahyppy-näytelmää. Yhteisöllisen teatterin tarkoituksena olisi ”lähentää teatteri omaan yhteisöönsä” mutta yhtä tärkeää olisi pyrkimys ohjaaja-käsikirjoittajaparin ja muun työryhmän välisen jähmettävän hierarkian purkamiseen ja jaetulle ajattelulle perustuvan työtyön löytämiseen (Koskenniemi 2007, 20).

4.2 Devising

Metodina devising-teatteria on rohkea, koska se tavallaan riisuu kaiken. Devisingin kanssa täytyy uskaltaa antautua opetettavaksi ja opettajaksi. Devising on myös siitä hyvä, että siinä prosessissa voi käsikirjoittaa monessa roolissa. Se mahdollistaa, että voi olla itse improamassa lavalla tai tuottaa sisältöä sisältä käsin. (Kolu 2012, 171, 173.)

Devising on menetelmänä yksi soveltavan teatterin työtavoista. Devising- sana tulee englanninkielisestä sanaparista devising theatre tai devised theatre. Koskenniemen (2007) mukaan devisingin määrittelyminen on myös osoittautunut hankalaksi, koska se muuntuu tekijöidensä mukaan. Teatteri ikään kuin luodaan tai keksitään uudelleen tämän menetelmän avulla (devise = luoda, keksiä). Siksi devisingin olemusta luonnehditaan virtaavaksi, alati muuttuvaksi, jossa vain tämä muuttuva olemus on pysyvää. Alati muuttuvaa on toki vaikea sisällyttää määritelmiin. (Koskenniemi 2007, 17.)

Koskenniemi (2007) toteaa, että englannin kielen termi devising ei sinänsä viittaa teatterin tekemiseen. Verbi devise on yleiskieltä ja tarkoittaa luomista, tekemistä ja keksimistä. Englannissa otettiin 80-luvulla käyttöön sanayhdistelmät devised theatre / devising theatre, tarkoittamaan teatterin työskentelytapoja. Niiden yhteisenä nimittäjänä voi käyttää ainakin ei-tekstilähtöisyyttä ja ryhmäprosessoivaa työtapaa. Niissä esityksen käsikirjoitus muotoutuu prosessissa. Se tuo tarpeen tehdä itselle merkityksellistä teatteria ja laajentaa teatteria yhteisöissä. (Koskenniemi 2007, 17.)

Esityksen rakenteet vaihtelevat, mutta yhteistä on sirpaleinen kokonaisuus tai kollaasinomainen rakenne (Koskenniemi 2007, 23). Devising lähtee työryhmäkeskeisestä työskentelytavasta. Kaikki työryhmän jäsenet käyvät yhdessä läpi aineiston mitä sillä hetkellä on olemassa ja hyväksyy ne. Kaikissa työryhmissä on eroja ja siksi tämä vaihe on tärkeä. Jokainen yksilö kokee asiat eri tavalla. Kun yhteinen ymmärrys löytyy ja jokainen työryhmän jäsen on avoimin mielin, voidaan luottaa yhteiseen päämäärään ja haluun pyrkiä siihen. Materiaalia kerätään, luodaan ja prosessoidaan. Devising on tutkiskelua ja yhteistä tekemistä

valinnanvapaudella ja siksi se on yksi osallistavan teatterin termeistä. (Oddey 1994, 24-35.)

4.3 Prosessidraama

Parhaiten prosessidraaman kulku tiivistyy kuvauksessa, jossa sen peruselementtejä ovat pohjateksti, etäännyttäminen, roolit, eläytyminen, fiktion rakentaminen yhdessä ja erilaisten työtapojen käyttö. Usein mukaan lukien opettaja roolissa -työtapana – ja reflektio jos tätä käytetään opetusvälineenä. Prosessidraama on soveltavan draaman genre, jonka käyttötekstit ovat moninaiset. Prosessidraamojen rakenteet ja toteutukset ovat yhtä monenlaisia ja ainutlaatuisia kuin ovat niiden toteuttajatkin – siis ohjaaja ja osallistajat. (Airaksinen & Karkkulainen 2012, 10.)

Prosessidraamaan liittyy usein myös draamasopimus. Sitä pidetään tärkeänä osana orientaatiota ja draamasopimuksen tärkein tehtävä on luoda turvallinen, luottamuksellinen ja toisia kunnioittava työskentelyilmapiiri, jossa jokainen tietää vapautensa ja vastuunsa ja jossa meidän kaikkien olisi hyvä olla. Kysymys on siis sekä omista että toisten rajoista ja tilasta. (Airaksinen & Karkkulainen 2012, 11.) Tuija-Leena Viirret (2018) kuvaa draamasopimusta konkreettisenä sopimuksena. Sopimus jaetaan kahteen osioon jossa toisella puolella on vastuu ja toisella puolella vapaus. Työryhmän jäsenillä on vapaus olla sellainen kuin on ja vastuu toimia kaikkien kanssa. On vapaus pyytää apua ja vastuu ryhmän auttamiseen. Keskenäisyyden hyväksymiselle on vastuu ja vapaus on myös epäonnistua. Ennen kaikkea vapaus saada tarkistaa sopimusta tilanteen vaatiessa kuin myös vastuu muuttaa sopimusta yhteisesti. Roolit kuuluvat kummallakin puolelle. Roolit ovat rooleja niin vapauden kuin vastuun puolella. (Viirret 2018, 12.)

Prosessidraama on osallistavan draaman genreen kuuluva enemmän tarinave托inen tapa työskennellä ja devising puolestaan on osallistavaan teatteriin liittyvä termi, joka on ei tekstilähtöinen (Viirret 2018, 10). Siksi on vaikea hahmottaa mitä osallistava teatteri vaihtoehtoisilla kohtauksilla on. Devising-teatterissa mi-

nuu kiehtoo sen oivaltaminen, että katsoja on tulkitsija ja tekee tulkintaa omasta näkemyksestään ja kokemuksestaan. On todella mielenkiintoista tehdä näytelmää, jossa lopputuloksen tulkinta ei ole tekijän hallittavissa. Katsojan aseman ymmärtäminen auttaa kokonaisuuden hahmottamisessa. (Koskenniemi 2007, 20.)

Osallistavan teatterin perinteet ovat improvisaatioteatterissa, ja meidän kohdalla sitä ei haluttu mukaan. Kun ajatellaan vaihtoehtoisia kohtauksia niin että kohtaukset ovat harjoiteltuja etukäteen ja niitä halutaan esittää jokaisessa esityksessä identtisesti, ei improvisaatiolle yksinkertaisesti ole tilaa sellaisessa näytelmässä. Improvisaation ja moninaisten roolien kautta on toki hyvä kokeilla erilaisia toimintavaihtoehtoja ja sitä kautta on mahdollisuus ja lupa kokeilla erilaisia vaihtoehtoja. Improvisaation kanssa on vaihtoehto ottaa kohtaus uusiksi. (Airaksinen & Karkkulainen 2012, 9.)

Aaltonen (2003) kuvaa käsikirjoitusprosessia kolmena erilaisena ryhmänä:

1. Asiantuntijaryhmä
2. Seurantaryhmä
3. Käsikirjoitusryhmä

Asiantuntijaryhmä olisi hyödyllinen, jos olisi tekemässä käsikirjoitusta monimutkaisesta aiheesta, jossa varsinaisella käsikirjoittajalla itsellään ei ole tietoa aiheesta. Seurantaryhmä puolestaan olisi tärkeä, jos mukana olisi tarpeen olla tilaajan edustaja, mikäli sellainen kuviossa selkeästi olisi. (Aaltonen 2003, 24-25.) Kaksi ensimmäistä eivät kohdanneet meidän tarpeitamme, vaan meille selkein oli käsikirjoitusryhmä, koska tulimme keskenämme hyvin toimeen ja kaikille kirjoitustyö oli mielekästä. Ryhmässä kynnys kirjoittamiseen alenee ja on helpompi ymmärtää sekä hyväksyä, että tekstin tuottamisessa saattaa olla vaikeuksia muillakin. Useampi ihminen tuottaa aina enemmän ideoita kuin yksi. (Aaltonen 2003, 25.)

Prosessidraama tarjoaa paljon hyviä työkaluja vaihtoehtoisia kohtauksia sisältävän osallistavan teatterin käsikirjoittamiseen. Viirret (2018) kuvaa prosessidraaman yleisiä piirteitä selkeästi:

- erillisistä episodeista yhtenäiseksi muokattava kokonaisuus
- temaattinen tutkimus erillisten sketsien ja hupailun sijaan
- tapahtuma ja kokemus, joka ei ole sidoksissa kirjoitettuun käsikirjoitukseen
- huomion kohteena ovat osallistujissa tapahtuvat näkemysten ja asenteiden muutokset
- improvisatorinen toiminta
- ohjaaja työskentelee aktiivisesti sekä draaman sisällä että ulkopuolella.

(Viirret 2018, 9.)

Prosessidraama on yhteisöllinen teatterin keinoja käyttävä osallistavan teatterin muoto. (Rusanen, 156). Päämäärän saavuttamisen kannalta kiintopiste voi olla siinä, että toiminnallisessa draamakokonaisuudessa käsikirjoitus luodaan yhdessä, vaikka tarinalle kehys olisikin jo valmiina. Teemat, aiheet ja käsiteltävät asiat ovat niitä mitkä kiinnostavat koko ryhmää ja sitten ympärille rakennetaan se tarina joka muuttuu harjoituskauden aikana. Roolihenkilöt voi olla valmiina, mutta ne työstetään valmiiksi sitten yhdessä ryhmänä. (Airaksinen & Karkkulainen 2012, 9.)

5 Käsikirjoitusprosessi

5.1 Aikaisempi kokemus käsikirjoittamisesta

Käsikirjoitus perustuu kahden päähenkilön seikkailuun, jossa he yrittävät muuttaa tapahtuneita asioita matkaamalla menneisyyteen, mutta joutuvat vahingossa väärään aikaan. Kaikilla tapahtumilla on merkitystä ja vaikutusta tarinaan.

Päähenkilöt tapaavat tuttuja merkkihenkilöitä ja kohtaamiset vaikuttavat historian kulkuun. Päähenkilöiden päämäärä on päästä lopuksi takaisin omaan nykyaikaansa. Yleisön valinnat kuljettavat tarinaa eteenpäin esityksen ajan.

Käsikirjoitus tehtiin useammassa osassa, joka johtui täysin siitä, että tilanteet muuttuivat ja käsikirjoitustiimi haki alussa muotoaan. Käsikirjoituksia olin tehnyt aikaisemmin koulussa sekä omatoimisesti pöytälaatikkoon. Teatterikäsikirjoittamisesta minulla oli kokemusta Joensuun ylioppilasteatterin käsikirjoitustyöpajasta sekä siellä syntyneestä *Pisarat XIX* näytelmäkokonaisuuteen kirjoittamistani lyhytnäytelmästä. Tämän pohjalta itseluottamusta kuitenkin löytyi ja olin valmis kokeilemaan jotakin erilaista ja isompaa.

Näyttämötaiteen realismin alalajeja voi esimerkiksi olla naturalismi, sosialistinen realismi tai ohjelmarealismi. Koska naturalismi on realismiakin pidemmälle vietyä ja ehdottomampaa todellisuuden jäljittelyä, se ei tuntunut sopivan tulevaan näytelmään. Sosialistinen realismi taas on propagandan sävyttämää, jossa yhdistellään realistista muotoa ja sosialistista sisältöä. Ohjelmarealismi puolestaan on jotakin mitä esimerkiksi Minna Canthin näytelmät edustaa, sellaista missä on aina selkeä yhteiskuntakriittinen agenda. (Kilcku 2017, 13.)

Alusta asti projekti kuitenkin tuntui käsikirjoitusprosessina sellaiselta, että siinä olisi hyvä olla vähintään kaksi henkilöä tai jopa kolme. Useampi käsikirjoittaja pystyy yhdessä muodostamaan käsikirjoitustiimin ja lähtemään jalostamaan ideaa valmiiksi. Vaikka tämä opinnäytetyö käsitteleeekin minun näkemyksiäni ja pääsääntöisesti tekemää työtäni, on kuitenkin hyvä painottaa, että käsikirjoitusprosessi oli kolmen ihmisen työryhmän tulos.

5.2 Ideasta näytelmäksi käsikirjoitustyöryhmänä

Alussa oli idea kesäteatterista ja tarina kahdesta kaveruksesta ja kesästä. Kesään liittyi sauna ja piha sekä jokin tapahtuma, joka aloittaisi tapahtumaketjun. Syntyi idea palavasta saunasta ja siitä, ettei saunassa ollut vakuutusta. Ainoa asia tilanteen korjaamiseksi, olisi ajassa taaksepäin matkustaminen. Tämä olisi

mahdollista vain aikakoneella, joten tarina tarvitsi sellaisen. Aikakone kirjoitettiin löytymään palaneen saunan raunioista ja aikamatkustuksen mahdollistaisi Aikakone-yhtyeen cd-levy. Levyä kuuntelemalla päähenkilöt matkustavat sattumanvaraisesti ajassa. Tämä oli tarinan kannalta toissijainen ja ilman logiikkaa kirjoitettu osa, koska tarvitsimme vain syyn vaihtaa kohtausta nopeasti.

Yksi pääajatuksista oli alussa, että hahmot kirjoitettaisiin miehinä ja ne käännetäisiin lopussa naisiksi. Tällä halusimme välttää stereotyyppisten hahmojen kirjoittamisen sukupuolen mukaan. Tämä ajatus ja idea toimi käsikirjoitusvaiheessa hyvin. Halusimme välttää näytelmässä muutenkin sen, että dialogissa osoitellaan sukupuoleen ja näin ollen työttömyyden ja pojittelu dialogissa saatiin karsittua pois. Käsikirjoitus sisälsi pääkohdat tapahtumista ja tapahtumapaikoista sekä ydinajatuksen, missä keskiössä on aikakone ja aikamatkustus. Käsikirjoitus muodostui tapahtumien osalta ilman dialogia. Tarkkaa ajatusta ei tässä vaiheessa ollut, miten dialogi kirjoitettaisiin loppuun. Dialogin osalta oli tietoista, ettei sitä lähdetty kirjoittamaan, ennen kuin rakenne käsikirjoitukselle oli olemassa. Halusimme kirjoittaa tarinan huomioiden, miten toteutus tehdään. Näytelmän kirjoittaminen haluttiin toteuttaa idea edellä ja sen jälkeen luoda toimiva konsepti. Varsinaista mallia ei ollut mistä opetella ja uskoimme, että työkalut kirjoittamiseen löytyy käsikirjoitusprosessin edetessä.

Käsikirjoituksen voi tehdä ryhmätyönä ja erityisesti aloittelevalle käsikirjoittajalle voi olla helpompaa lähteä kirjoittamaan käsikirjoitusta yhdessä toisen tai toisten kanssa (Aaltonen 2003, 24). Pitkän näytelmän kirjoittaminen yksin ei ollut missään vaiheessa harkinnassa. Halusin kirjoittaa Aikahyppy-näytelmän käsikirjoitustyöryhmässä. Alussa oli hyvä pohjaidea, synopsis ja päähahmot. Lisäksi tarvittiin dialogi ja tapahtumat näytelmään. Pyysin tässä vaiheessa mukaan Joensuun ylioppilasteatterilta Mika Issakaisen ja aloitimme kirjoittamaan käsikirjoitusta niin, että minä ohjaan tarinaa ja Mika hahmottaa näyttelijän näkökulmasta sitä, mitä hahmot voisivat puhua. Ensimmäisen kokoontumisen jälkeen, koimme tarvitsevamme lisävahvistusta ja pyysimme mukaan Anu Ruuttasen, joka tuli myös Joensuun ylioppilasteatterilta. Käsikirjoitustyöryhmä oli valmis aloittamaan käsikirjoitusprosessin. Kolme käsikirjoittajaa tuntui sopivalta koolta Aikahyppy-näytelmän käsikirjoituksen luomisprosessiin. Käsikirjoitustyöryhmän

kannalta uskoin, että hahmottaisimme yhdessä paremmin mitä voi toteuttaa noin tunnin mittaisessa näytelmässä, jossa on vaihtoehtoisia kohtauksia.

5.3 Kohtausluettelo vaihtoehtoisilla kohtauksilla

Perinteisessä käsikirjoituksessa uusi kohtaus alkaa, kun siirrytään uuteen paikkaan tai kerronnassa on ajallinen katkos. Kohtausjako auttaa myös kokonaisuuden hahmottamisessa ja helpottaa kaikkia mahdollisia rakenteellisia ongelmia, joita käsikirjoituksessa on. Lisäksi käsikirjoittaja voi tarvittaessa arvioida kohtauksen todennäköisen keston etukäteen. Jokaisella kohtauksella on oma tarkoituksensa osana kokonaisuutta. (Aaltonen 2003, 117-118.)

Kohtausluettelo Aikahyppy-näytelmässä tarkoitti sitä, että melkein kaikissa tarinan kannalta käänteentekevässä kohtauksissa oli kohtausparit. Käsikirjoituksessa siirryttiin tarinassa uuteen paikkaan kohtauksien välissä ja siinä oli ajallisia katkoksia. Vaihtoehtoisien kohtauksien takia kirjoitimme kohtausparit, joissa vain osa sisällöstä muuttuu tilanteen mukaan. Kohtaus ei suoranaisesti ala tai pääty. Kohtauksien kestot arvioimme tarkasti jo käsikirjoitusvaiheessa. Ongelmaksi muodostui kohtausparien molempien vaihtoehtoisien kohtauksien kirjoittaminen samanpituisiksi. Kohtauksien välille ei haluttu liikaa vaihtelua, ettei näytelmän kestossa olisi suurta vaihtelua. Tästä johtuen nämä arviot olivat haasteellisia ja osittain jopa turhia lopputuloksen kannalta. Kohtauksien välisiä pituuseroja ei olisi kannattanut yrittää saada liian tarkasti samanpituisiksi tai arvioida niitä liikaa etukäteen.

Näytelmän kesto voi vaihdella eri näytöksissä, mutta halusimme ottaa huomioon markkinoinnin käsikirjoitusvaiheessa. Ymmärsimme, että lyhin näytös kestäisi 30 minuuttia ja pisin 60 minuuttia. Tämä tuntui epärealistiselta yleisöä kohtaan, jos lipunhinta on kuitenkin kaikissa näytöksissä sama. Näytelmän keston vaihtelun takia emme pystyisi ennakkoon takaamaan tai vaikuttamaan, minkä pituisia näytelmää milloinkin esittäisimme. Näytelmän idea oli, että yleisö päättää ja valitsee. Tästä johtuen päädyimme käsikirjoitusvaiheessa kellottamaan kohtauksien kestoja ja pitämään kohtauspareissa tietynlaiset raamit, jolloin kesto pysyi

kontrollissa. Kohtausluettelo jaettiin lopullisessa käsikirjoituksessa kohtausparien avulla (kuva 1).

Aikahyppy KOHTAUSLUETTELO

KOHTAUS	VAIHTOEHTO/OSALLISTAVA OSUUS	MUUTOS
Alku		
Kohtaus 1		
Kohtaus 2		
Kohtaus 3	Ensimmäinen esityksen keskeytys ja yleisön äänestys	Puvustus/lavastus äänestyksen mukaan
Kohtauspari 1	Kekkonen tai Spede	
Kohtaus 4	Toinen esityksen keskeytys ja yleisön äänestys	Puvustus/lavastus äänestyksen mukaan
Kohtauspari 2	Vuosi 1920 tai vuosi 2080	
Kohtaus 5	Kolmas esityksen keskeytys ja yleisön äänestys	Puvustus/lavastus äänestyksen mukaan
Kohtauspari 3	Puoli vuotta tai 2 kuukautta	
Kohtaus 6	Neljäs ja viimeinen esityksen keskeytys ilman äänestystä	Puvustus/lavastus käsikirjoituksen mukaan
Kohtauspari 4	Kaksi vaihtoehtoista loppua esityksen äänestysten mukaisesti	
Loppu		

Kuva 1. Kohtausluettelo.

Käsikirjoituksen rakenne kirjoitettiin ensin ja sen jälkeen kirjoitettiin tarinallinen sisältö ja dialogi. Käsikirjoitusvaiheessa arvioimme rakennetta niin, että saimme näytelmän keston pysymään noin tunnissa. Valintaan vaikutti myös se, ettemme halunneet näytelmään väliaikaa. Tämä oli selkeä tavoite ja se onnistui.

5.4 Henkilöhahmojen luomisprosessi

Alusta asti päähenkilöistä oli tiedossa, että kyseessä on kaksikko, joka matkaa ajassa. Näiden hahmojen osalta oleellista oli, että heidän välinen dynamiikka ja tasapaino säilyy läpi näytelmän. Emme halunneet kahta liian samanlaista hahmoa tai tilannetta, jossa toinen hahmoista nousee esille enemmän kuin toinen. Molempien päähahmojen haluttiin olevan tasavertaisia ja saavan saman

verran lava-aikaa. Tämä oli helppo osuus hahmojen rakentamisessa, sillä kak-sikko oli lähes koko ajan jokaisessa kohtauksessa aina yhdessä lavalla.

Päähenkilöiden lisäksi Aikahyppy-näytelmässä on sivuhahmoja, jotka usein esiintyvät vain lyhyen ajan. Sivuhahmoja kirjoitettiin puvustus ja lavastus huomioiden vaihtoehtoisten kohtauksien takia. Sivuhahmojen luonteen ja roolin on pystyttävä hahmottumaan muutamien yksityiskohtien avulla. Sivuhenkilöillä on yleensä kaksi funktiota: viedä tarinaa eteenpäin ja auttaa päähenkilöitä rakentamaan luonnettaan. Hyvin kirjoitettuna ne tekevät sen niin, ettei katsoja huomaa sitä liikaa. (Aaltonen 2003, 56.)

Sivuhahmoissa pyrimme siihen, että kohtausparit olisivat avainasemassa ja samat näyttelijät olisivat molemmissa kohtauspareissa lavalla. Puvustuksen kannalta otimme hahmonrakennuksessa huomioon, että vaatteiden vaihdon pitäisi olla sujuvaa ja nopeaa. Näyttelijät eivät tieneet kohtauksien vaihtuessa seuraavaa kohtausta, ennen kuin yleisö äänestää. Tämän kirjoitimme toimimaan niin, että äänestys suoritetaan kohtauksien välissä ensin. Tämän jälkeen lavalla oleva hahmo ilmoittaa kuuluvalla äänellä lavan taakse, mikä kohtaus seuraavaksi tulisi. Näin saimme kirjoitettua näyttelijöille etumatkaa kohtauksen rakentamiseen, niin lavastuksen kuin puvustuksen osalta.

Kaikissa esityksissä oli lavan takana apukäsinä toimiva henkilö, joka avusti tarpeen tullen puvustuksessa ja lavasteiden siirtelyssä verhon takana. Isommassa näytelmässä, näitä apukäsiä pitäisi olla enemmän. Lisäksi erillinen maskeeraaja olisi näytöksissä tärkeä, ettei kiire kohdistu näyttelijöihin, joiden pitäisi saada keskittyä hahmoon siirtymiseen. Tämän kanssa piti soveltaa harrastajateatterin osalta koska resurssit eivät riittäneet kaikkeen. Pääasia oli, että saimme kohtaukset vaihtumaan ilman näytelmään kuulumattomia henkilöitä lavalla. Lavasteiden rakentajat kohtauksien välissä olisivat rikkoneet liikaa näytelmän henkeä.

5.5 Käsikirjoituksen ensimmäinen versio

Ennen harjoituskauden alkua pyysimme käsikirjoitustyöryhmän ulkopuolista dramaturgia Joensuun ylioppilasteatterista lukemaan käsikirjoituksen. Dramaturgi Anna Ryynäsen palaute oli tärkeä. Muutamia kohtia päädyimme pudottamaan kokonaan pois palautteen jälkeen ja hahmojen rakennetta tiivistettiin. Käsikirjoitus tiedostettiin tässä vaiheessa keskeneräiseksi dialogin osalta. Vaikka emme olleet tekemässä koko perheen näytelmää, oli ajatuksena, ettei näytelmälle tarvitsisi asettaa ikärajaa. Näytelmän tulisi olla hauska kokemus kaikenikäisille. Dramaturgin huomiot olivat tässä kohtaa tärkeitä ja auttoivat pääsemään lähemmäksi päämäärää esimerkiksi kielenkäytön suhteen. Kiro sanoja karsittiin tietoisesti pois. Dramaturgiset ratkaisut kuten mitä rajataan ulos, mitä teokseen kuuluu ja mihin järjestykseen elementit tulevat ja millä perusteella niitä valintoja tehdään, ovat esitysnäkökulmasta sommittelun kysymys (Numminen, Kilpi & Hyrkkänen 2018, 10).

Käsikirjoitus valmistui ajallaan siihen muotoon, missä sen piti olla, kun sitä esitellään tulevalle työryhmälle ja näyttelijöille. Perusidea oli selkeä ja käsikirjoitus antoi kuvan näytelmän pituudesta sekä roolihahmojen jakautumisesta. Käsikirjoituksen koettiin olevan tässä vaiheessa vielä keskeneräinen ja vaativan paljon töitä ennen ensi-iltaa. Keskeneräisyyttä olisi pitänyt korostaa enemmän siinä vaiheessa, kun sitä esiteltiin näyttelijöille.

Näytelmässä isoimmat roolit ovat kahdella päähenkilöllä, mutta näytelmän muilla roolituksilla haimme sitä, että vaihtelua tulee jokaiselle näyttelijälle paljon. Yritimme määrittää roolituksen jakaantumisen mahdollisimman pitkälle jo kirjoitusvaiheessa. Tämä ilmenee valmiista käsikirjoituksesta siitä, miten paljon yksittäisellä näyttelijällä on erilaisia hahmoja noin tunnin pituisessa näytelmässä. Hahmoja oli paljon, koska niitä kaikkia ei jokaisessa näytöksessä nähtäisi. Näytelmän hahmot käsikirjoitettiin hahmopareina, jolloin yksi näyttelijä sopisi aina useampaan erilaiseen hahmoon. Käsikirjoituksessa kannattaisi keskittyä enemmänkin suunnitteluun, menetelmiin ja dramaturgisiin elementteihin sekä ottaa huomioon rytmistä rakentumista. Niitä voi soveltaa, koska vaihtoehtoiset

kohtaukset tuo tekstiin epäsymmetrisiä mutta painoltaan yhtä suuria puoliskoja, joiden välille voi keskittyä rakentamaan tasapainoa. (Kirkkopelto 2018, 101.)

6 Käsikirjoituksen viimeistely työryhmänä

6.1 Työryhmän valinta ja lukuharjoitukset

Näyttelijävalinnoissa otettiin huomioon, että osa hahmoista olisi lavalla yhtä aikaa kahdessa eri ajassa. Halusimme, että olisi uskottavaa laittaa samat rooli-hahmot yhtä aikaa lavalle vaikkapa menneisyydestä ja tulevaisuudesta. Päähenkilöt olivat naisia ja lähtökohta oli, että näytelmässä olisi ainakin neljä naista, joten yhtä aikaa lavalla oleminen olisi toteutettavissa. Castingissä painotimme sitoutumista ajallisesti, koska aikataulu oli haasteellinen käsikirjoituksen muuttuessa koko harjoituskauden ajan. Käsikirjoituksen muutoksia ei ollut mahdollista käydä kokonaisuudessaan läpi jokaisen harjoituksen alussa.

Lukuharjoituksissa kävimme läpi käsikirjoituksen ensimmäisen version ja teimme havaintoja puutteista. Lukuharjoitusten tärkeys oli huomattava, koska se oli ensimmäinen kerta, kun lopullinen työryhmä pääsi kommentoimaan käsikirjoitusta. Silloin olimme prosessidraaman äärellä, vaikka se ei ollut tarkoituksenmukaista siinä vaiheessa. Työskentelytavoista ja metodeista keskusteleminen työryhmän kanssa olisi selkeyttänyt työskentelyä huomattavasti. Oikeaoppinen metodien käyttö olisi nopeuttanut yhteistä päämäärää saada toimiva kokonaisuus valmiiksi aikaisemmin.

Prosessidraamassa draamasopimus on tärkeä osa orientaatiota, ja draamassa toimiminen on henkilökohtaistuvaa ja tunteisiin vetoavaa. Nämä ominaisuudet tekevät osallistujista haavoittuvia, jos draamatyöskentelyyn lähdetään sitoutuneesti ja heittäytyen. Näiden asioiden takia yhteisistä pelisäännöistä sopiminen on tärkeää ja se olisi pitänyt tehdä jo alussa. Draamasopimuksen tärkeimpiä tehtäviä ovat turvallisuus, luottamus ja toisia kunnioittava työskentelyilmapiiri,

jossa kaikilla olisi hyvä olla. Prosessidraamassa parhaimmillaan nousee esille tekemisen ilo, hauskuus ja osaamisen jakaminen ja sitä kautta onnistuminen ja voimaannuttaminen. (Viirret 2018, 11.)

Etenimme aluksi käsikirjoitusta lukien ilman vaihtoehtoisia kohtauksia. Sovimme työryhmän kanssa, että harjoituskaudella kokeilisimme alusta asti tietynlaisia läpikulkuja eri variaatioilla. Työryhmän kanssa keskusteltiin, että käsikirjoitus vaatii vielä työstämistä ja kohtauksiin tehdään paljon muutoksia. Työryhmä oli yksimielinen, ettei mikään kohtaus saisi jäädä vähemmälle harjoittelulle kuin toinen. Näin ollen vaihtoehtoisia kohtauksia sovittiin harjoiteltavan alusta asti kokonaisena näytelmänä. Lukuharjoitusten jälkeen näyttelijöiden kanssa käytiin käsikirjoitusta läpi hahmonrakennusta ajatellen. Tämä oli tärkeää, koska roolihahmoja oli paljon ja halusimme varmistaa, oliko hahmoissa jotakin, mikä ei istuisi tietylle näyttelijälle. Huomioon otettiin hahmojen maneereita näyttelijän näkökulmasta. Hahmonrakennukset antoivat työkaluja harjoittelukauteen siirtymiseen.

6.2 Prosessidraama osana käsikirjoitusprosessia

Käsikirjoitusta ei pystynyt päivittämään harjoituskaudella hyvin, koska muutoksia tuli paljon. Tämä johtui siitä, että näytelmää kirjoittaessa oli käytetty liian vähän aikaa toimivan dialogin rakentamiseen. Siksi päätimme kuvata suurimman osan harjoituksista videolle. Taltioinnin avulla ohjaajan ja käsikirjoittajan roolissa pystyin palaamaan kaikkiin uusiin ideoihin harjoitusten jälkeen. Tällä tavoin pystyin kirjoittamaan muutokset koko työryhmän nähtäville ennen seuraavaa harjoitusta. Kahden ohjaajan vetovastuu jaettiin niin, että toinen ohjaaja kirjoitti harjoituksissa tulleet muutokset ja toinen ohjasi näyttelijöitä. Pyrkimys oli pitää käsikirjoitus ajan tasalla. Haasteeksi muodostui kahden ohjaajan pysyminen yhteisymmärryksessä siitä, mihin suuntaan näytelmää haluttiin viedä ohjauksellisesti.

Harjoituskaudella haasteeksi muodostui, että Aikahyppy-näytelmä oli kirjoitettu käsikirjoitustyöryhmässä tietynpituiseksi. Tästä johtuen kaikki harjoituskauden

aikana keksityt uudet ideat ja muutokset alkoivat vaikuttamaan koko näytelmän keston. Kun kohtauspareihin keksittiin toiseen kohtaukseen uusia ja tarpeellisia ideoita, alkoi kohtauksen kesto pidentyä useita minuutteja. Tähän verrattuna kohtausparin toinen kohtaus, joka ei vaatinut paljon muutoksia tai lisäyksiä, jäi huomattavasti lyhyemmäksi.

Tässä kohtaa aloimme pidentää myös kohtausparin toista kohtausta tarpeettomasti. Tähän ideointiin otimme prosessidraaman käyttöön. Tämä metodi soveltu hyvin käyttöömmme, koska käsikirjoituksen ensimmäinen versio oli kirjoitettu prosessidraamaa hyödyntäen. Prosessidraaman hyödyntäminen harjoituskaudella olisi pitänyt tehdä selkeämmin näyttelijöiden kanssa. Tässä kohtaa viimeistään olisi pitänyt tehdä draamasopimus. Se, miten draamasopimus luodaan, vaihtelee täysin kontekstin mukaan ja vaikka se usein neuvotellaankin ihan alussa, olisi ollut hyvä vaihtoehto sopia toimintaperiaatteista myöhemminkin. Mokailut, keskeneräisyys ja kömpelötkin ideat olisi saaneet paremman hyväksynnän, jos työskentelytavasta olisi sovittu eikä kaikkea olisi lähdetty tekemään kiireessä periaatteella, että nyt korjataan puutteellista käsikirjoitusta jälkeinpäin. (Viirret 2018, 13.)

Aikahyppy-näytelmän kohdalla harjoituskausi oli näytelmän vaatimustasoon nähden lyhyt ja haasteellinen. Työryhmällä oli noin kolme kuukautta aikaa saada harjoiteltua näytelmä esityskuntoon. Vaihtoehtoisista kohtauksista johtuen, haasteeksi nousi se, että noin tunnin näytelmässä oli puolitoistatuntia harjoiteltavaa materiaalia. Kaikesta materiaalista esitettiin näytöksestä riippuen 45-60 minuuttia. Harjoituskauden haasteet tulivat myös siinä, että kahden ohjaajan erilaiset ohjausmenotit ja kiireellinen aikataulu aiheuttivat vaikeuksia pitää käsikirjoitus ajan tasalla.

Prosessidraama näytelmän toteutuksessa, olisi antanut työkaluja etenemään oikeaan suuntaan. Prosessidraama olisi kannattanut ottaa käyttöön aikaisemmin ja osata hyödyntää useammassa kohdassa. Aikahyppy-näytelmä olisi tätä mahdollisesti työskentelyssä tarvinnut. Ohjauksessa olisi voinut kehittää osallistujien kykyä ymmärtää tilanteita ja käsiteltäviä aiheita sekä tapoja reagoida niihin. Sitä kautta olisi voinut saada lisää kokemusta draaman työtavoista ja mah-

dollisuuksista sekä siitä, miten niitä luovasti hyödynnetään omiin tarkoituksiin sopiviksi. (Bowell & Heap 2005, 16.) Mielestäni tietynlainen itsekriittisyys silti kuuluukin asiaan ja on yksi tärkeimpiä osa-alueita oppimisen ja kehittymisen kannalta.

Prosessidraaman käsitettä on alettu käyttää viime vuosina enemmän ja se ei ole välttämättä siksi niin tuttu kaikille teatteria tekeville. Prosessidraamalla kuvataan genreä, joka ei ole esittämistä yleisölle vaan esittämistä muille työryhmän jäsenille. Teatterissa esityksen valmistamiseen osallistuu monia henkilöitä; näyttelijät, näytelmäkirjailija, ohjaaja, valo- ja äänisuunnittelijat, lavastajat ja puustajat valmistavat esityksen katsojille. Prosessidraamassa osallistujat yhdessä, luovat kokonaisuuden, joka tekee siitä merkityksellisen heille itselleen. (Bowell & Heap 2005, 16-22.)

Varsinaiset haasteet mitä käytännön työ tuo, voi olla sitä, että esityksen synnyttäminen harjoitusprosessissa on hitaampaa kuin etukäteen raamitetun tai jäsennellyn esitysluonnoksen syventäminen (Koskenniemi 2007, 21). Koskenniemi (2007) mainitsee myös kirjassa *Devising* ja muita merkellisyyksiä, että harjoitusaikaa pitäisi siis varata enemmän tai tehdä jotakin ei niin suurta ja päinvastoin pienimuotoisempaa esitystä. (Koskenniemi 2007, 21.) Tämän ajatuksen allekirjoitan jälkepäin, vaikka en sitä varsinaisen prosessin aikaan sisäistänytkään tai ymmärtänyt sen merkitystä siinä kohtaa, kun käsikirjoitus siirtyy näyttämölle.

Epäkohtia lähdettiin korjaamaan kesken kohtauksen harjoittelemisen ja se oli väärä tapa koska kukaan ei varsinaisesti tiennyt harjoitellaanko valmista tekstiä vai kirjoitetaanko sitä. Haasteita lisäsi, että toinen ohjaajista vei tilannetta enemmän tähän prosessidraamalliseen toimintamalliin ja toinen ohjaaja jäi kirjoittamaan taustalle. Harjoituskaudella oli hankala hahmottaa mitä uutta edellisistä harjoituksista käytetään ja mitä olemassa olevasta käsikirjoituksesta poistetaan ja mitä jätetään. Jälkikäteen ajateltuna, olisi lopputuloksen kannalta ollut parempi, jos koko työryhmä olisi ollut kirjoittamassa dialogia yhdessä ja rakentamassa kohtaukset lopulliseen muotoonsa.

6.3 Käsikirjoituksen lopullinen versio

Käsikirjoituksen lopullinen versio valmistui näyttämölle ensi-iltaan mennessä ja muutoksia näyttelijöille ei juurikaan tarvinnut enää tehdä esityskauden aikana. Tämä osoitti sen, että käsikirjoituksessa oli osattu ottaa huomioon, miten yleisön osallistava osuus toimisi. Kohtausparien kestot ja vaihdot pysyivät hallussa kohtauksien välillä kaikissa esityksissä. Kaikki tämä onnistui näyttämöllä, niin kuin olimme ne suunnitelleet ja harjoitelleet.

Näytelmässä oli osattu ottaa paljon huomioon jo varhaisessa vaiheessa. Vaikka haasteita valmiin käsikirjoituksen valmistumisessa olikin, se silti onnistui lopulta siinä missä pitikin. Siitä tuli käsikirjoitus, jota pystyttiin esittämään näytöksestä toiseen samalla tavalla ja koko työryhmän jälki näkyi lopputuloksessa. Valmis näytelmä osoitti sen, että kaikki työmäärä oli vienyt käsikirjoituksen siihen pisteeseen, että se todellakin toimii ehjänä kokonaisuutena.

7 Visuaalisen ilmeen ja puvustuksen merkitys käsikirjoitusvaiheessa

7.1 Suunnittelu ja toteuttaminen osana prosessia

Tässä opinnäytetyössä visuaalisia elementtejä sivutaan käsikirjoitusvaiheen kannalta. Syvempi tarkastelu vaatisi oman opinnäytteensä, jos näihin pureuduttaisiin enemmän. Nämä ovat oleellinen osa käsikirjoitusprosessia Aikahyppynäytelmän kohdalla visuaalisen osuuden poisjättäminen ei olisi kokonaiskuvan kannalta järkevää. Näytelmään kirjoitettiin paljon musiikkia ja äänitehosteita. Mukaan suunniteltiin alusta asti videotykin käyttöä esityksissä ja visuaalisia lavasteita. Videolavasteiden hyöty oli siinä, että saimme luotua erilaisia tilanteita ja tapahtumia nopeasti. Harrastajateatteripohjalta tämä oli budjettiystävällisempi vaihtoehto näytelmän tarkoituksiin. Fyysisten lavasteiden tekeminen usein on

kallista ja hidasta, joten videolavasteet kuuluivat näytelmään jo käsikirjoitusvaiheessa.

Teatteria tehdessä toki asioita voi toteuttaa vaikka näkymättömästi, mutta halusimme näihin osa-alueisiin näyttävyyttä, koska varsinaisilla fyysisillä lavasteilla ei ollut suurta roolia tapahtumapaikkojen rakentamisessa lukuun ottamatta videolavasteita. Lisäksi kaikki musiikit, äänet sekä videot tehtiin tukemaan käsikirjoitusta mahdollisimman tarkasti, niin kuin ne oli suunniteltu tarinaan. Työskentelytavassa oli erikoista myös, että hyvin varhaisessa vaiheessa päätimme tehdä visuaalisen ilmeen itse. Ajankäytön puolesta tähän ei olisi ollut itselläni aikaa käsikirjoittajana sekä ohjaajana, mutta äänisuunnittelu, videolavasteet sekä valojen ja tekniikan ajaminen näytöksissä tukivat media-alan koulutustani. Näytelmän visuaalisuudesta työryhmä sai tärkeää palautetta ylioppilasteatterifestivaalien raadin jäseneltä Mika Haaraselta (Liite 2). Haaranen edusti raadissa lavastajan ja valosuunnittelijan näkökulmasta ja videoefektit saivat kiitosta hänen palautteessaan.

Musiikit ja äänet ovat tässä näytelmässä erityisessä osassa, koska lähes kaikki niistä kirjoitettiin osaksi tarinaa jo käsikirjoitusvaiheessa. Musiikilla ja äänillä haluttiin korvata tiettyä osaa lavasteista, joita jouduimme karsimaan. Ajassa liikkuminen ja kohtauksien vaihtuminen useaan kertaan, rajoittaa lavalle kiinteästi asetettavia lavasteita. Emme halunneet esimerkiksi 1920-luvun kohtaukseen nykyaikaisia esineitä tai tavaroita lavalle. Päädyimme toteuttamaan kohtauksissa tarvittavaa maailmaa nopeilla ja selkeillä visuaalisilla elementeillä. Kuvailimme käsikirjoitukseen tarkasti, miten musiikki tai videolavasteet tukisivat kohtauksien maailmaa. Kaikki näytelmässä kuultu musiikki sävellettiin itse lukuun ottamatta yhtä tilaustyönä pyydettyä laulua, jonka sävelsi, sanoitti ja esitti Matias Kangas. Kappale esitettiin äänitteenä ja näytelmässä se kuului kuvitteellisena Sylvi Kekkoson lauluna. Teosto-oikeuksien takia oikean Sylvi Kekkoson musiikkia ei haluttu käyttää näytelmässä.

7.2 Videolavasteet osana tarinaa

Videolavasteet olivat näytelmässä tärkeässä roolissa, koska halusimme näyttämään videotykin ja valkokankaan. Valkokangas toimi ikkunana jokaiseen kohtaukseen ja aikaan. Visuaalisten lavasteiden avulla saimme nopean sekä näyttävän elementin mukaan. Visuaalisiin elementteihin myös käsikirjoitettiin sisältöä, joka tukee näytelmän tarinaa. Päädyimme siihen, että jokaisessa kohtauksessa valkokankaalla näkyy koko kohtauksen ajan jotakin erilaista (kuvat 2,3). Tärkeää oli, ettei videolavasteet kuitenkaan vie liikaa katsojan huomiota itse kohtauksista ja dialogista. Tämä huomioitiin käsikirjoitusvaiheessa ja videolavasteet kirjoitettiin osaksi tarinaa mutta sivujuonteella.

Kuva 2. Vaihtoehtoinen videolavaste, jos aikaisemmin on nähty Kekkonen.

Kuva 3. Vaihtoehtoinen videolavaste, jos aikaisemmin on nähty Spede.

Videolavasteiden suunnittelu ja toteuttaminen kuuluivat rooliini ja kaiken muun ohessa niiden aikatauluttaminen oli haastavaa. Silti tässä yhtälössä oli etulyöntiasema toteutuksen kannalta, että kun videolavasteet tehtiin itse, niiden pituuksia pystyttiin muokkaamaan koko harjoituskauden ajan tukemaan kohtauksien lopullista muotoa. Käytännössä jokaisen harjoituskerran jälkeen, kun kohtauksien kestot muuttuivat, piti videolavasteita muokata seuraavaa harjoituskertaa varten, että niiden toiminta nähtiin käytössä. Aikaa tähän kului liian paljon, koska viimeisimmät versiot oikeanpituisista videolavasteista valmistuivat ensi-iltana edeltävänä iltana. Pieniä muutoksia näihin jouduttiin tekemään vielä ensi-illan jälkeen, koska vasta silloin ajoimme ensimmäistä kertaa läpikulun, johon kuuluivat kaikki musiikit, äänet ja valot.

7.3 Perustelut puvustuksen huomioimiseen käsikirjoituksessa

Hahmojen puvustus otettiin huomioon jo käsikirjoitusvaiheessa vaihtoehtoisten kohtausparien takia. Hahmoja kirjoitettiin ja valittiin puvustuksellisten ominai-

suuksien perusteella. Halusimme välttää tekemästä turhaa työtä kirjoittamalla hahmoja, joiden asukokonaisuudet olisivat liian haastavia toteuttaa nopeiden vaihtojen kanssa. Toimivuus nopeissa vaatteidenvaihdossa oli puvustuksen vaadittu ominaisuus. Pääsääntöisesti näyttelijöillä oli nopeita vaihtoja johtuen vaihtoehtoisista kohtauksista ja kun yleisö äänesti seuraavan kohtauksen, ei tarinaa haluttu pitkittää hetkillä, kun lava on tyhjä.

Puvustuksen huomioiminen käsikirjoitusvaiheessa oli turvallinen ratkaisu, koska halusimme välttää puvustuksen haasteet harjoituskaudella. Ongelmia tulisi, jos hahmoja pitää muuttaa liikaa loppuvaiheessa. Tämä haluttiin välttää tiukan aikataulun takia. Osa hahmoista kirjoitettiin tarinaan juuri puvustuksellisten ominaisuuksien vuoksi. Hahmojen kirjoittamisessa huomioitiin yhdenmukaisuus kohtauspareittain sekä toteutettavuus budjetin rajoissa. Budjetti oli pieni ja kaikki mitä ylioppilasteatterin pukuvarastosta ei löytynyt, tehtiin itse tai haettiin kirpputoreilta ja omista vaatekaapeista.

7.4 Kohtausparit vaihtuvan puvustuksen ehdoilla

Hahmojen puvustuksessa päädyttiin vaihtoehtoisien kohtauksien kohdalla kirjoittamaan nopeasti vaihdettavia asuja ja asukokonaisuuksia. Kohtauspari 1: Spede Pasanen ja Urho Kekkonen (kuvat 4,5). Hahmot rakentuivat tekokaljun ja silmälasien avulla. Kumpaakin näytteli sama henkilö ja molemmissa hahmoissa oli omanlaiset tyylille uskolliset silmälasit. Speden kohdalla hahmoja erottava tekijä oli tekoparran lisääminen mitä Kekkosella ei olisi. Hahmojen vaihdot olivat nopeita, koska kyseessä oli kaksi täysin erilaista kohtausta. Speden kanssa lavalla oli lisäksi kaksi muuta hahmoa, jotka olivat Uno Turhapuro ja Sörsselsön.

Kuva 4. Speden puvustus ja maskeeraus.

Kuva 5. Videolavaste, jossa Kekkonen puvustus ja maskeeraus.

Kirjoitimme kohtauksen joka tapahtuu Uuno Turhapuro armeijan leivissä elokuvan kuvauksissa. Maastopuvut, sotilaspuvut ja kypärät antoivat mahdollisuuden, ettei maskeeraukseen kulunut aikaa. Spedellä oli asuna Härski Hartikaisen hahmolle ominaiset haalarit ja Kekkosella kylpytakki. Molemmat olivat nopeita pukea, kun äänestyksen tulos selvisi. Speden kohtauksessa Uuno turhapuron näyttelijä oli sama kuin Kekkoson kohtauksessa oleva Adjutantti Grönvall. Molemmille hahmoille sopi asuksi sotilaspuku. Hahmon muutos kohtauksesta riippuen tarvitsi vain vaihtuvan päähineen joka erottaa hahmot. Tämä mahdollisti sen, että näyttelijä pystyi aloittamaan rooliasun pukemisen jo ennen äänestyksen tuloksen selviämistä. Tämä nopeutti kohtauksen valmistelua huomattavasti.

Kohtauspari 2: 1920-luku ja 2080-luku kohtauspariin kirjoitimme kahden eri aikakauden vaatetuksen hahmoille. Kirjoitimme puvustuksen niin, että 1920-luvulla hahmojen asusteet ovat mustavalkoisia ja harmaita. Tarinassa päähenkilöt matkaavat tulevaisuudesta menneisyyteen ja erottuvat joukosta koska heidän vaatteensa ovat värikkäitä. Käsikirjoitus kirjoitettiin puvustus ja toteutus huomioiden.

Vuoteen 2080 sijoittuvaan kohtauksen puvustukseen annettiin vapauksia puvustajalle. Kohtauksen puvustukseen ei koettu tarpeelliseksi kirjoittaa liian tarkkoja määritteitä hahmojen osalta. Kohtaukseen valmistui Joensuun ylioppilasteatterin puvustaja Sanna Myllärin toimesta näyttäviä asusteita, jotka olivat nopeasti puettavia ja vaihdettavia.

Kohtauspari 3: Loman alkuun ja loman aikana kohtauspariin kirjoitimme päähenkilömme kahtena. Tarvitsimme neljä näyttelijää, jotka näyttelevät uskottavasti toisiaan, ollessaan kohtauksessa yhtä aikaa lavalla. Käsikirjoitimme molempiin kohtauksiin asukokonaisuudet, jotka toimivat samalla valeasuina ja veivät huomiota hahmojen yhdennäköisyydestä pois. Halusimme yleisön keskittyvän enemmän tapahtumiin kuin hahmojen yhdennäköisyyteen.

Loman alku-kohtaukseen kirjoitimme toisen päähenkilön pukeutumaan joulupukin asuun. Parta ja silmälasit peittivät yhdennäköisyyttä. Kohtauksessa päähenkilö soittaa menneisyydessä itselleen nykyisyyteen, jossa hän itse vastaa puhe-

limeen. Kirjoitimme tilanteen, jossa kaksi samaa päähenkilöä puhuu puhelimes-
sa toisilleen.

Loman aikana-kohtauksessa päähenkilöt matkaavat ajassa taaksepäin. Koh-
taus sijoittuu aikaan ennen kuin sauna oli palanut. Kirjoitimme päähenkilöt ka-
lastamaan, jolloin hahmot puettiin maastopukuihin ja hyttyshattuihin. Asut olivat
nopeat vaihtaa ja peittivät näyttelijöiden yhdennäköisyyseroja. Tarinan idea oli
sijoittaa tulevaisuudesta tullut päähenkilö keskustelemaan itsensä. Päähenkilö
ei tunnista itseään, vaikka he ovat samassa tilassa, koska toinen on pukeutunut
valeasuun vakuutusmyyjäksi.

8 Ylioppilasteatterifestivaalit

8.1 Valinta edustamaan Joensuun ylioppilasteatteria

Aikahyppy-näytelmän osalta haluttiin päästä edustamaan Joensuun ylioppilas-
teatteria Lappeenrantaan ylioppilasteatterifestivaaleille. Perusteluina oli, että
näytelmä on rakennettu siirtymään helposti bussikuljetuksella toiselle paikka-
kunnalle yhden esityksen ajaksi. Näytelmän käsikirjoitusvaiheessa huomioimme
mahdollisuuden esityspaikan vaihtumiseen. Varauduimme siihen eikä näytel-
mään kirjoitettu suuria fyysisiä lavasteita vaativia kohtauksia. Haastavat ja iso-
kokoiset lavasteet eivät sopineet näytelmään vaihtuvien kohtauksien ja nopeiden
vaihtojen takia. Ajatusta tuki käsikirjoitetut videolavasteet, joiden
liikuttaminen ei olisi ongelmallista esityksissä tai esityspaikan vaihtamisessa.

Aikahyppy-näytelmä valikoitui ehdolla olleiden näytelmien joukosta suljetulla
lippuäänestyksellä. Työryhmän jäsenet eivät saaneet itse osallistua äänestyk-
seen tai vaikuttaa siihen. Valituksi tuleminen oli näytelmälle hyvä asia, koska
tiettyjä osioita kirjoitettiin liikuteltavuuden ehdoilla. Näytelmän rakenne ei vaati-
nut suuria muutoksia yhden vierasnäytöksen ajaksi. Valinta festivaaleille toi so-
pivan määrän painetta näytelmän kanssa onnistumiseen raadin edessä.

8.2 Esitys ja raadin palautteen merkitys

Näytelmä siirrettiin esityskauden aikana Lappeenrantaan, jossa esityspaikkana oli elokuvateatteri Nuijamies. Paikka tarjosi hyvät puitteet Aikahyppy-näytelmän kaltaiselle esitykselle. Näytelmän luonne oli sellainen, missä lavasteet olivat enimmäkseen proppeja, ääniä ja videota. Näytelmän esittäminen elokuvateatterissa soveltui käyttöömmä erinomaisesti. Erityisesti näytelmän henkeen sopi suuren valkokankaan käyttö, koska jokaisessa kohtauksessa oli keskeisiä videolavasteita (kuva 6). Näytelmää luonnehdittiin SYTY:n verkkosivuilla interaktiiviseksi kesäkomediaksi, jossa yleisöllä on valta valita mihin mennään ja ketä tavataan. (Syty 2019)

Esityksen jälkeen työryhmä kokoontui raadin luokse kuulemaan palautteet näytelmästä (Liite 2). Raadin palaute oli tärkeää, koska ammattilaisilta saatu kritiikki vahvisti sitä, että olimme tehneet asioita myös oikein ja onnistuneet. Usko oli ollut koetuksella montakin kertaa ja näytelmän toteuttamisessa oli haasteita, kun käsikirjoitusta jatkettiin yhdessä työryhmän kanssa. Raadin palautteen jälkeen usko omaan tekemiseen parani ja se antoi työryhmälle hyvät lähtökohdat esityskauden jatkamiseen. Palautteessa käsiteltiin näyttelijäsuorituksia ja ohjausta mutta ennen kaikkea palautetta saatiin myös käsikirjoituksesta. Tekstin osalta Susanna Kauppi yhtenä raadin jäsenenä pystyi arvioimaan erityisesti käsikirjoituksen toteutusta, koska hän on draamaopettaja, joka on itse käsikirjoittanut, ohjannut ja näytellyt. Raadissa oli myös Tanja Puustinen-Kiljunen, joka on ansiotunut käsikirjoittajana ja ammattikirjailijana. Heidän palautteessa tuli esille monia näkökulmia tekstin toimivuudesta. Palaute oli tärkeää tämän opinnäytetyön kannalta. Siksi tämä opinnäytetyö sisältää raadin palautteen litteroinnin. Samankaltaista palautetta näytelmästä ei olisi pystynyt keräämään katsojilta esityskauden aikana.

Kuva 6. Festivaali-esityksen lavasteet.

9 Näytöskausi ja lopputulos

9.1 Ensi-ilta

Näytelmän kokonaisuus oli harjoiteltu niin perusteellisesti, ettei ensi-illassa tai näytöskaudella ollut mitään haasteita toteutuksen osalta. Yleisö ymmärsi äänestyksen idean ja oli kiitettävästi mukana vaikuttamassa jokaisen esityksen kulkuun. Äänestyksen vaikutus sekä osallistava osuus keräsi katsojilta kehuja näytösten jälkeen. Näytelmän kesto oli ainoa asia, mikä vaihteli jonkin verran vaihtoehdon mukaan. Tämä johtui siitä, ettei kaikki variaatiot olleet samanpituisia. Näytelmän kesto ei ollut esillä julisteessa, mutta sitä markkinoitiin verkkosivuilla noin tunnin pituisena (kuva 7). Näytöksien kestot vaihtelivat vaihtoehtoisista kohtauksista riippuen 45-60 minuutin välillä.

Kuva 7. Markkinointijuliste.

9.2 Yleisön äänestysten tulokset

Yleisön äänestys suoritettiin näytöksissä katsomon penkeille asetettujen lappujen avulla. Penkeille asetettiin ennen esityksen alkua valkoinen ja musta paperilappu. Kohtausten välissä käsikirjoitettu hahmo suoritti äänestyksen. Hahmo oli käsikirjoitettu olemaan yleisön kanssa vuorovaikutuksessa. Hahmon tehtävä oli pyytää yleisöä nostamaan valkoinen tai musta lappu vastaamaan annettuja äänestysvaihtoehtoja. Tämä osio edusti osallistavaa teatteria näytelmässä ja se oli käsikirjoitettu. Muita vaihtoehtoja emme harkinneet tai kokeilleet, koska olimme vakuuttuneita, että tämä idea toimisi.

Lapuilla äänestäminen oli meille tuttu Joensuussa Kerubilla esitettävistä improvisaatiokisoista. Niissä kaksi joukkuetta kilpailee keskenään ja yleisö äänestää kahdella erivärisellä lapulla, kumpi joukkue suoriutui tehtävästä paremmin. Ki-

soissa juontaja laskee äänet lavalta käsin. Tätä ideaa soveltaen toteutimme Aikahyppy-näytelmän kohtausparien äänestyksen. Äänestysten tulokset näytöksissä kirjattiin ylös (kuva 8). Tuloksista selviää, millaista vaihtelua vaihtoehtoisien kohtauksien välillä ja yleisön osallistavan osuuden vaikutuksesta todellisuudessa syntyi. Näytelmä esitettiin kaikkiaan yhdeksän kertaa.

Vaihtelua esitysten välillä syntyi riittävästi ja työryhmä oli tyytyväinen päästessään esittämään kaikkia mahdollisia variaatioita. Mitään kohtausta ei käsikirjoitettu tai harjoiteltu turhaan, koska yksikään kohtaus ei jäänyt esityskaudella esittämättä. Tämä oli yksi huoli ennen esityskautta, mutta se osoittautui turhaksi.

ESITYKSET ÄÄNESTYSTEN TULOKSET

PÄIVÄ	ÄÄNESTETYT KOHTAUKSET	HUOMAUTUKSIA
Keskiviikko 3.4.2019	Spede, 2080-luku ja puoli vuotta	Kenraali
Torstai 4.4.2019	Spede, 2080-luku ja 2 kuukautta	Ensi-ilta
Keskiviikko 10.4.2019	Spede, 2080-luku ja 2 kuukautta	
Torstai 11.4.2019	Spede, 2080-luku ja 2 kuukautta	
Lauantai 13.4.2019	Kekkonen, 2080-luku ja puoli vuotta	Syty-festivaali
Torstai 18.4.2019	Kekkonen, 2080-luku ja puoli vuotta	
Perjantai 19.4.2019	Spede, 1920-luku ja 2 kuukautta	
Lauantai 20.4.2019	Kekkonen, 2080-luku ja 2 kuukautta	
Torstai 25.4.2019	Spede, 1920-luku ja 2 kuukautta	

Kuva 8. Yleisön äänestysten tulokset.

10 Pohdinta

Rohkeus tehdä jotakin hieman erilaista tai jopa uutta, kuvastuu hyvin siinä, miten oleellisena pidetään, että Suomessa on vahva ”oma” teatterin uusintamisen perinne. Tätä rohkeutta myös opinnäytetyöni aihe käsittelee, kun tehdään jotakin, mistä kenelläkään työryhmässä ei ollut varsinaisesti aikaisempaa kokemusta. Kokonaisuutta lähdettiin rakentamaan käsikirjoitus edellä sillä periaatteella, että opetellaan samalla. Elokuva on itselleni tutumpi kuin teatteri, mutta elokuvan ja teatterinäytelmän käsikirjoituksissa mielestäni yksi suurimpia eroja on ettei näytelmää käsikirjoittaessa EXT- ja INT-merkintöjä käytetä. Näytelmässä keskitytään mielestäni enemmän parenteesien käyttöön, joka on tavallinen näytelmän osa. Teatterikäsikirjoituksessa puolestaan synopsis ei mielestäni juurikaan eroa tavallisesta elokuvakäsikirjoituksen synopsisesta. Vaikka erot ovat itse käsikirjoituksissa suuret, on synopsis itsessään hyvin selkeä aina, kun käsikirjoitusta lähdetään tekemään. Synopsisen käyttötarkoitus on yksinkertainen ja sille on merkityksensä, miksi se tehdään nimenomaan ennen varsinaista käsikirjoitusta.

Näitä kaikkia asioita huomioitiin ja ennakoitiin mahdollisimman paljon Aikahyppy-näytelmän käsikirjoitusprosessin alkuvaiheissa. Aloitimme toteuttamaan käsikirjoitusta kolmen hengen käsikirjoitustyöryhmässä niin, että minä ohjaan kohtausta ja muut käsikirjoittajat näyttelevät kohtausta aluksi improvisoiden. Käsikirjoitustilanteeseen improvisaatio sopi, mutta lavalle ei enää haluttu improvisaatiota. Kyseinen metodi oli siis hyvin vahvasti prosessidraamaa ja sopi meidän tarkoitukseemme hyvin, koska halusimme vaikuttaa tarkkaan kohtausten keston. Vaihtoehtoiset kohtaukset olivat kiehtoneet minua jo lapsuudesta saakka kirjojen kautta. Niihin tuli palattua myös ennen Aikahyppy-näytelmän kirjoittamista. Sieltä ei suoranaisesti otettu mitään teatterikäsikirjoituksen kirjoittamiseen, koska tyyllillisesti kirjan kirjoittaminen tähän muotoon ei toiminut muuten kuin inspiraation lähteenä tarinalliseen puoleen.

Devising oli yksi käsitteistä, joka oli mukana tavalla tai toisella Aikahyppy-näytelmän käsikirjoitusprosessissa. Tämä näkyy eniten opinnäytetyössäni, kun käsittelen työryhmän kanssa työskentelyä. Opinnäytetyössä esitellään teatteriesityksen rakentamista ei-tekstilähtöisillä työtavoilla, jotka ovat prosessikeskeisiä ja ryhmälähtöisiä. Aikahyppy-näytelmän käsikirjoitus tehtiin hyödyntäen devising menetelmää ja osallistavan teatterin mukaan sisällyttäminen sekä prosessidraama olivat tärkeässä roolissa lopputuloksen kannalta. Metodit otettiin käyttöön harjoituskauden aikana ja aluksi se ei ollut tarkoituksenmukaista. Prosessidraaman osalta lähdemateriaalia hain opinnäytetyöhöni vasta lopuksi. Tiedostin aiheeseen perehdyttyäni sen olevan yksi merkittävimmistä osa-alueista koko työryhmän kannalta tämänkaltaisessa projektissa. Draamasopimus tuli tietoisuuteeni vasta projektin päättymisen jälkeen. Tästä sain opinnäytetyöhön perspektiiviä, mitä olisi voinut tehdä toisin. Aiheesta löysin hyvää pohdintaa Owensilta ja Barberiltä heidän kirjastaan Draamasuunnistus, jossa herätetään kysymystä, tehtiinkö sopimus draamatyöskentelystä ja neuvoteltiin-ko se uusiksi.

Prosessidraamassa on kuitenkin paljon piirteitä, jotka eivät kuvasta Aikahyppy-näytelmän käsikirjoittamista. Osallistavan teatterin yleinen käsite on, että yleisö osallistetaan niin, että yleisö luo sisältöä ja mahdollisesti jopa dialogia. Tämä ei kuvastanut meidän tapaa tehdä näytelmä. Aikahyppy-näytelmässä yleisö valitsee kahdesta vaihtoehdosta äänestämällä jotakin, minkä sisältö on jo olemassa. Se on kirjoitettu ja harjoiteltu. Ymmärrän että tämänkaltaista teatteria tehdään vähän, mutta olisi paikallaan antaa raamit ja nimi myös tähän käyttöön. Tällä erää etenimme metodien valintaan olemassa olevien käsitteiden kautta. Näissä jouduin rajaamaan tiukasti ulos ne käsitteet jotka ovat lähellä, mutta eivät tarpeeksi kuvaavia Aikahyppy-näytelmän kohdalla. Vaikka osallistava teatteri usein lokeroidaankin vaihtoteatteriksi, ei tässä tapauksessa mielestäni kuuluta siihen kategoriaan. Prosessidraaman puuttuminen ei tukenut näytelmän toteuttamista ohjaamisen kannalta. Opinnäytetyössä halusin kuitenkin paneutua enemmän käsikirjoitukseen ja sen toteuttamiseen, mutta ei ohjaustyöhön tai ohjausmetodeihin. Harjoituskaudella koin, että olin edelleen enemmän käsikirjoittaja kuin ohjaaja ja se kuvastaa oman roolin hakemista työryhmässä.

Aikahyppy-näytelmän kohdalla prosessidraama metodina säästi aikaa käsikirjoitusvaiheessa mutta prosessidraama olisi kannattanut ottaa mukaan myös näytelmän toteutukseen ja käsikirjoituksen viimeistelyyn työryhmän kanssa. Päädyimme tekemään käsikirjoituksen hyödyntäen prosessidraamaa myös siksi, koska se soveltui parhaiten siihen, että halusimme kellottaa kohtauksien kestoja. Kohtauksien kestoja seurattiin koko kirjoitusprosessin ajan. Näytelmän keston pitämisenä samana kaikkien vaihtoehtojen kanssa keskenään, haluttiin palvelevan katsojaa mutta myös mahdollistavan näytelmän keston ilmoittamisen markkinoinnin yhteydessä.

Joskus asioita on helppo katsoa taaksepäin ja todeta, että työskentelytapoja olisi ollut muitakin. Kun suunnittelimme Aikahyppy-näytelmää ja miten käsikirjoitus tehdään ja miten se halutaan siirtää näyttämölle, olisi ollut hyötyä, jos käyttöön olisi osattu ottaa selkeämmät metodit ja työskentelytavat. Onnistuimme monissa asioissa, mutta itsekriittisyys on kuitenkin luovassa työssä rakentavaa ja opettavaista. Käsikirjoitusvaihe onnistui hyvin ja siinä oli huomioitu poikkeuksellisen paljon asioita toteutustavasta. Koska prosessidraama toimi hyvin kolmen hengen käsikirjoitustyöryhmässä, olisi lopullinen käsikirjoituksen viimeistely kannattanut toteuttaa samaa prosessidraamaa ja draamasopimusta metodina hyödyntäen työryhmän kanssa harjoituskaudella.

Samastun paljon Koskenniemen (2007) kirjoittamiin ajatuksiin, että prosessidraama työskentelytapana ja devising metodina toteutuvat parhaiten omissa ryhmissä ja niin se koettiin myös Aikahyppy-näytelmän kohdalla. Se mikä kuvastaa Aikahyppy-näytelmän käsikirjoittamista haasteena, oppimisprosessina ja lopputuloksena, on esimerkiksi Koskenniemen (2007) kuvaukset omasta näytelmästä, jossa hänen työtapaansa olivat vahvasti ryhmä- ja prosessikeskeisiä, vaikka hän ei silloin vielä kyseisiä termejä ajatellut. Tätä ajatusta halusin tuoda myös itse opinnäytetyössäni esille. Halusin korostaa vaiheita, joita olisi voinut tehdä paremmin sisäistämällä metodit ja prosessit jo varhaisemmassa vaiheessa. Tämä oli se keskeisin oppi minulle tavasta tehdä tämänkaltainen näytelmä. Toivon, että rehellisesti asioista kertominen voi auttaa myös muita toteuttamaan jotakin vastaavaa.

Itsekin löysin muiden tekemistä opinnäytetöistä paljon mielenkiintoisia havaintoja ja tutkimustuloksia. Kun miettii mitä kaikkea pitää ottaa huomioon, kun kirjoittaa näytelmää, löytyi Hanna Kelkan (2016) opinnäytetyöstä Teatteri-musikaalinäytelmän käsikirjoitusprosessi – ideasta valmiiksi teokseksi, paljon yhtymäkohtia omiin ajatuksiini projektin aikana. Kelkka (2016) tuo hyvin esille sitä ajatusta, että onko kirjoittajan järkevää miettiä esimerkiksi näyttelijöiden pukuvaihtojen mahdottoman lyhyeksi muodostuneita aikoja. Hän pohtii, pitäisikö kirjoittaa näyttelijä ulos kohtauksesta jo aiemmin, jotta hän ehtisi vaihtaa vaatteet seuraavaan kohtaukseen vai kuuluuko tämä kirjoittajalle. Aikahyppy-näytelmän kohdalla näitä asioita huomioitiin käsikirjoitusvaiheessa, että saimme vaihdot toimimaan ja näytelmän pysymään noin tunnin pituisena. Kelkka (2016) myös pohtii, millainen on näytelmäkäsikirjoituksen formaatti. Näytelmäkäsikirjoituksen muoto on usein löysempi kuin, vaikkapa elokuvakäsikirjoituksessa. Kelkka (2016) toteaa ja pohtii, millaisia eri vaihtoehtoja formaatista löytyy näytelmäkäsikirjoitukseen. Näiden kysymyksien ääreltä vastauksia etsittiin myös Aikahyppy-näytelmän kohdalla ja näihin ajatuksiin samastun vahvasti.

Näytelmän käsikirjoittamista ja toteuttamista varten hain kulttuuripuolen apurahaa Pyhäselän Oma Osuuskunnalta opinnäytetyötäni varten. Haetusta 1000 euron apurahasta sain 500 euron apurahan ja tämä ratkaisi paljon ongelmia joita produktion kanssa olisi muuten ollut heti alkuvaiheessa. Videolavasteiden tekemisessä ja niiden toteuttamisessa apurahasta oli suuri etu. Apurahalla hankin esimerkiksi Adoben vuosilisenssin ja pystyin työskentelemään niiden parissa kotikoneelta. Apurahan avulla hankittiin paljon oleellista tavaraa näytelmän toteutusta varten. Apurahan avulla hankimme muutamia erikoisempia proppeja ja asusteita, joita ei pukuvarestosta löytynyt ja joiden käyttötarkoitus muissa näytelmissä saattaa olla epätodennäköistä. Nämä olivat kuitenkin kaikki sellaisia, mitä oli kirjoitettu jo käsikirjoitukseen.

Musiikit, äänet sekä videot tehtiin lähtökohtaisesti tukemaan käsikirjoitusta mahdollisimman tarkasti. Ne oli käsikirjoitettu ja suunniteltu jo tarinaan. Poikkeuksellisessa työskentelytavassa oli erikoista, että hyvin varhaisessa vaiheessa päätimme tehdä visuaalisen ilmeen itse. Puvustuksen etukäteen kirjoittamisessa onnistuimme mielestäni hyvin. Lähes koko puvustus oli pääosin kirjoitettu

jo käsikirjoitusvaiheessa. Loppukohtaukseen keksimme vielä myöhemmässä vaiheessa yhdessä työryhmän kanssa hienon muutoksen. Riippuen yleisön äänestämistä vaihtoehdoista, oli kahdella roolihahmolla loppukohtauksessa paidat, joissa oli Spede Pasasen tai Urho Kekkosen kuva. Tällä käsikirjoitetulla yksityiskohdalla saimme aikaan illuusion, missä yleisö on vaikuttanut myös lopputulokseen esityksen aikana. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka pitkälle näytelmän ideaa ja mahdollisuuksia haluttiin viedä. Se kuvastaa kuinka paljon puvustusta mietittiin käsikirjoitusvaiheessa, vaikka emme tieneet kohtauksien toteutuksesta lavalla.

Aikahyppy-näytelmä keräsi hyvin huomiota erilaisen lähestymistapansa ansiosta ja myös media oli kiinnostunut siitä. Saimme kutsun YLE Pohjois-Karjalan radion haastatteluun ja paikallislehti Karjalan Heili kirjoitti näytelmästäme arvostelun. Näkyvyys ja palautteet olivat pääosin positiivisia. Karjalan Heili esimerkiksi kirjoitti arvostelussaan ”Aikahyppy on moderni hölmöläissatu” (Turunen 2019). Se kuvastaa mielestäni näytelmää hyvin yhdellä lauseella. Arvostelun teki myös kulttuuritoimittaja Pasi Huttunen (2019) Kulttuurinurkka-verkkosivuilleen. Arvostelussa näytelmää luonnehditaan kevyeksi, viihdyttäväksi ja keskeneräiseksi. (Huttunen 2019.)

Tahtotila tätä opinnäytettä tehdessä on ollut, että tätä lukemalla joku voi välttää ne haasteet mitä tyyllilajien yhdistäminen ja metodien epätietoisuus voi saada aikaan. Minulle on itselleni nyt selvää, että toteuttamistapoja on yhtä monta kuin on työryhmää ja näytelmää. Se ei ole selvää, miten tiedon voi löytää ja jalostaa omalle työryhmälle sopivaksi kesken harjoituskauden. Toivottavasti tämä opinnäyte toimii yhtenä oppimismatkana ja opetuksena siitä, miten asiat voi tehdä.

Katsoin tätä opinnäytettä varten Aikahyppy-näytelmän taltiointia kahdesta eri esityksestä useaan kertaan. Lopputulos on se, että olen ylpeä tekemästäni työstä ja erityisen ylpeä olen koko työryhmästä joka tätä näytelmää oli tekemässä. Omien virheiden myöntäminen on tämän opinnäytetyön merkittävimpiä havaintoja oppimisen kannalta. Näiden asioiden painottaminen on mielestäni tärkeää ja toivon, että joku voisi oppia tätä kautta, miten työskennellä oman työryhmän kanssa. Tekemällä oppii ja jos nyt lähtisin toteuttamaan samankaltaista

näytelmää uudestaan, tekisin asioita varmasti toisin. Onnistuimme Aikahyppy-näytelmän kanssa erittäin hyvin ja kiitos siitä kuuluu koko työryhmälle, jossa kaikkien työpanos oli merkittävä lopputuloksen kannalta.

Lähteet

- Aaltonen, J. 2003. Käsikirjoittajan työkalut – Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Airaksinen, R & Karkkulainen, M. 2012. Draamakka – Vakallinen toiminnallisia kokonaisuuksia. EU: Tmi Raija Airaksinen / Draamatyö.
- ArtPark Hasaniemi. 2019.
<https://www.artpark.fi/>. 5.5.2020.
- Bowell, P & Heap, S. B. 2005. Prosessidraama – polkuja opettamiseen ja oppimiseen. EU: Tmi Raija Airaksinen / Draamatyö.
- Hallamaa, T. Yle. 2018. Netflix julkaisi elokuvan, jonka tapahtumia katsoja itse ohjailee – Black Mirror -leffassa on lähes loputon määrä läpivientejä.
<https://yle.fi/uutiset/3-10573700>. 5.5.2020.
- Huttunen, P. 2019. Aikahyppy on kevyt, viihdyttävä ja keskeneräinen. Kulttuurinurkka.
<https://kulttuurinurkka.fi/aikahyppy-on-kevyt-viihdyttava-ja-keskenerainen/>. 5.5.2020.
- Idström, T. 2003. Mitä käsikirjoittaminen on. Teoksessa Hirvonen, E. (toim.). Käsikirjoittaminen. Art House, 29-54.
- Joensuun kaupunginteatteri. 2019. Iivana Julma takaisin tulevaisuuteen.
<https://kaupunginteatteri.jns.fi/ohjelmisto/iivana-julma-takaisin-tulevaisuuteen>. 5.9.2019.
- Joensuun ylioppilasteatteri. 2019.
<https://joensuunyt.wordpress.com/>. 5.5.2020.
- Järvikallas, M. 2012. Näyttämöllinen tilanne. Teoksessa Salminen, P & Snicker, E. (toim.) Jumalainen näytelmä: dramaturgisia työkaluja. Helsinki: Like Kustannus Oy, 73-85.
- Kelkka, H. 2016. Teatterimusikaalinäytelmän käsikirjoitusprosessi – Ideasta valmiiksi teokseksi.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016120719363>. 5.5.2020.
- Kilpi, M. 2018. Esipuhe. Teoksessa Numminen, K, Kilpi, M & Hyrkkänen, M. (toim.) Dramaturgiakirja – Kaikki järjestyy aina. Helsinki: Edita Prima Oy, 10-16.
- Kilku, E. 2017. Teatterin tyyli- ja käytännön opas. Atrain&Nord.
- Kirkkopelto, E. 2018. Kaikki leijuu – Komposition filosofiaa. Teoksessa Numminen, K, Kilpi, M & Hyrkkänen, M. (toim.) Dramaturgiakirja – kaikki järjestyy aina. Helsinki: Edita Prima Oy, 97-112.
- Kolu, S. 2012. Devising, minä ja John Cage: Tyhjän käsikirjoittamisesta. Teoksessa Salminen, P & Snicker, E. (toim.) Jumalainen näytelmä: dramaturgisia työkaluja. Helsinki: Like Kustannus Oy, 168-180.
- Koskeniemi, P. 2007. Osallistava teatteri, devising ja muita merkillisyyksiä. Opintokeskus Kansalaisfoorumi.
- Lahtinen, K. 1993. HIC ET NUNC: Teatteri tutkimuksen kohteena. Turun yliopisto: Taiteiden tutkimuksen laitos. Sarja A, N:o 27.
- Netflix. 2018. Black Mirror Bandersnatch.
<https://www.netflix.com/fi/title/80988062>. 5.5.2020.

- Numminen, K. 2011. Tekstin ja esityksen suhde nykyteatterissa. Teoksessa Ruuskanen, A. (toim.) *Nykyteatterikirja – 2000-luvun alun uusi skene*. Helsinki: Like Kustannus Oy, 22-39.
- Oddey, A. 1994. *Devising theatre: a practical and theoretical handbook*. Lontoo: Routledge.
- Owens, A & Barber, K. 2002. *Draamasuunnistus – prosessidraaman arviointi ja reflektointi*. EU: Tmi Raija Airaksinen / Draamatyö.
- Pirilä, K & Kivi, E. 2010. *TEOS – Elävä kuva - Elävä ääni*. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Rusanen, S. 2014. Osallistava teatteri koulutusmenetelmänä. Teoksessa Korhonen, P & Airaksinen, R (toim.). *Hyvä hankaus 2.0*. EU: Tmi Raija Airaksinen / Draamatyö, 145-165.
- Rusi-Pyykönen, M. 2020. *Hetkestä syntyneitä – Suunnanmuutoksia ja uudenlaista otetta osallistavan teatterin käytäntöihin*.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-353-020-1>. 5.5.2020.
- Syty. 2019. *Syty teatterissa tapahtuu*.
<http://www.syty.fi/ajankohtaista/syty-teattereissa-tapahtuu/>. 5.5.2020.
- Teatteri Union. 2020. *Jori Hulkkonen ja Jimi Tenor: Nuntius*.
<https://www.teatteriunion.fi/portfolio/jori-hulkkonen-jimi-tenor-nuntius/>. 1.12.2020.
- Turunen, N. 2019. *Aikamatkailu viimeistelee ylioppilasteatterin kevään*. Karjalan Heili.
<https://www.heili.fi/uutiset/item/6430-aikamatkailu-viimeistelee-ylioppilasteatterin-kevaan>. 5.5.2020.
- Viiirret, T. L. 2018. *Esipuhe*. Teoksessa Viiirret, T. L. & Airaksinen, R. (toim.). *Suomalaisia prosessidraamoja*. EU: Tmi Raija Airaksinen / Draamatyö, 9-19.
- Visapää, L. 2013. *Näyttämöohjeet ja dialogin tulkinta – lingvistin näkökulma*. Teoksessa Koivisto, A & Nykänen, E. (toim.) *Dialogi kaunokirjallisuudessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 183-209.
- Wikipedia. 2019. *livana Julma vaihtaa ammattia*.
https://fi.wikipedia.org/wiki/livana_Julma_vaihtaa_ammattia. 5.5.2020

Liite 1: Näytelmän käsikirjoitus

Julkaisulupa käsikirjoittajilta saatu 27.11.2020.

AIKAHYPPY

2019

Käsikirjoitus:

Janne Tuomainen

Anu Ruuttanen

Mika Issakainen

Dramaturgi:

Anna Rynänen

Tuottaja:

Netta Kivimäki

Ohjaus:

Janne Tuomainen

Mika Issakainen

Näyttelijät:

Emilia Toropainen: Sari

Anu Ruuttanen: Martta

Tapio Törrönen: Aikapoliisi

Tuomas Uusitalo: Spede/Kekkonen/Pokerimies1/Folio-
olio1/Duunarikaveri1/Naapuri1/Puoliso

Tiina Lampén: Grön-
vall/Uuno/Baarimikko1920/Baarimikko2080/KalaMartta/Naapuri2

Unto Koskinen: Palomies/Sörsselssön/Pokerimies2/Folio-olio2
/Duunarikaveri2 (Pekka)

Ida Käkelä: Kurtisaani/PukkiSari/KalaSari/Folio-olio3/Naapuri3

ALKU

KOHTAUS 1:

Sari ja Martta istuvat saunan edessä pyyhkeet päällä. He grillaavat makkaraa pallogrillissä. Heidän takana on saunan ovi. Taustalta kuuluu veden ääniä ja tuulen huminaa. Maassa on boombox josta Martta laittaa musiikkia soimaan. Musiikki päättyy, replikointi alkaa.

SARI:

Ai että! Kyllä elämä on ihanaa! Loma alkoi ja kesän ensilöylyt omassa saunassa!

MARTTA:

Älä muuta virka! Paitsi harmi, että se Pekka ei päässyt nyt mukaan.

SARI:

Ei pääse sekään enää jatkossa minnekään.

MARTTA:

Ai mitenniin?

SARI:

No kun se esikoinen syntyy. Ne on Pekan mökkireissut siinä. Oot-han tuon nähny miten muillekin on käyny. Sitten kun Pekka pääsee jonnekin, niin sillä on vaimo ja lapsi mukana. Minä en halua nähä ees kuvia siitä pinkistä rusinasta. Siellähän se kuitenkin työpaikan kahvihuoneessa niitä esittelee.

MARTTA:

No eihän ne kuvat haise ja kuolaa! Ja sitä paitsi mahtushan se Pir-jokin tänne lapsineen. Vai pelkäätkö, että iskis vauvakuume sulle-kin?

Sari nousee seisomaan ja pitelee pyyhkeestään kiinni. Sari menee kiihtyneenä Martan eteen.

SARI:

Tällä mökillä ei juoda tuttipullosta kun viinaa!

Marttakin nousee seisomaan. Läpyttelee Sarin olkapäätä rauhoitellakseen.

MARTTA:

Eläs nyt hyvänen aika kiihdy! Ehkä Pekka on se poikkeus. Ehkä Pekalle ei käy niin kuin muille.

SARI:

No katellaan...

Naapuri1 ja Naapuri3 kävelee rantaan. Naapureiden äänet kiinnittävät Martan huomion ensimmäiseksi. Naapurit riitelevät.

MARTTA:

No kätteleppa tonnepäin.

Martta osoittaa sormella naapureiden suuntaan.

SARI:

No kappas, siellähän se naapurimökin ihanuus menee rantaan.

Naapuri1 ja Naapuri3 on rannalla. Samaan aikaan Martta ja Sari kiikaroivat naapureita.

NAAPURI1:

Taasko sinä juot sitä kaljaa?

NAAPURI3:

No en sitten juo!

NAAPURI1:

Et mene humalassa järveen!

NAAPURI3:

No en sitten mene!

NAAPURI1:

Hyvä!

NAAPURI3:

Minä soudan anoppilaan!

NAAPURI1:

Senkun menet hevosnainen!

NAAPURI3:

Sukella huussiin spede!

NAAPURI1:

Minä syön sinun ravut!

SARI:

Vielä joku päivä pyydän sen kahville.

Martta katsoo naapuria, joka on huomannut kiikarin, katsoo kohti ja näyttää keskisormea. Martta laskee kiikarit alas.

MARTTA:

Joo pyydä vain. Joku päivä. Mutta älä tänään.

Sari kääntyy Martan suuntaan, vaihtaa nopeasti puheenaihetta ja heilauttaa kyynärpäällään Sarin suuntaan.

MARTTA:

Muuten täälläkin pyörii kohta pikku könsikkäitä. Ja sitähan sinä et halua. Vai mitä?

SARI:

No katellaan...

Sari ja Martta palaavat istumaan. Martta ottaa kylmälaukusta molemmille oluet ja avaa ne. Sari ja Martta ja kippistelevät. Tämän jälkeen Martta ottaa kylmälaukusta tv-lehden.

MARTTA:

Mitäs tänään katotaan? Sieltä tulis President Evil, dokumentti Kekkosesta.

Sari ottaa lehden ja katsoo sitä tarkemmin.

SARI:

Hyi, en tykkää.

MARTTA:

No mikä siinä Kekkosessa mättää?

SARI:

Minä en siitä Kainuulaisesta nutipäästä ohjelmia kattele

Sari iskee lehden takaisin Martalle.

MARTTA:

No miten ois Uuno armeijan leivissä?

Sari ottaa taas lehden itselleen ja katsoo sitä tarkemmin.

SARI:

Hyi, en tykkää Spedestä.

MARTTA:

No mikä siinä Spedessä nyt on vikana?

SARI:

No sitä Savolaista hupiukkoa on saanu katella ihan kyllästymiseen asti. Siltä ei tulevatkaan sukupolvet säästy.

Sari iskee taas lehden Martalle.

MARTTA:

Hei! Mites salatut elämät?

SARI:

Joo! Katotaan se, siinä on hyviä juonenkäänteitä! Millon se alkaa?

MARTTA:

Ihan kohta. Mutta keretään me grillata, kun pistetään turbo päälle.

SARI:

Turbo?

MARTTA:

Turbo!

Martta nostaa kylmälaukusta sytytysnestepullon. Martta ruiskaisee pullosta suoraan grilliin.

SARI:

Vittu Martta sie oot hullu.

MARTTA:

No kun salkkarit alkaa!?

SARI:

Televisio on sekoittanut sinun pään! Kävisit kattomassa teatteria.

Screenillä näkyy leijaileva kipinä. Kipinä sytyttää saunan palamaan. Sari alkaa huutamaan kauhuissaan!

SARI:

Ei saatana sauna palaa!

Sari kaivaa Martan kylmälaukusta kylmäkallen ja heittää sen palavaan saunaan.

MARTTA:

Elä nyt niitä kylmäkalleja heitä! Ne on kalliita!

SARI:

Kalliita? Kylmäkallet? Mulla palaa vittu sauna!

MARTTA:

No joo joo mutta nyt pilaantuu makkaratkin!

Valot muuttuu punaiseksi ja oranssiksi. Tulipalon äänet kuuluvat.

KOHTAUS 2

Palokunta saapuu paikalle sammuttamaan tulipaloa. Taustalla sireenin ääni ja lavalla sinertävät hälytysvalot. Palomiehellä on mukanaan letku ja sankkoja.

PALOMIES:

Palokunta paikalla, missä palaa?

SARI:

Etkö näe? Tuossa on sauna tulessa!

MARTTA:

Tässäkö koko palokunta?

PALOMIES:

Säästökuuri. Te olette nyt virkaa tekeviä palomiehen apulaisia.

Palomies antaa sankot Sarille ja Martalle.

PALOMIES:

Käykää kastelemassa ympäröivää maastoa, ettei palo leviä. Etenkin tuosta huussin ympäriltä, mikään ei haise pahemmalta kuin palava paska.

Sari ja Martta auttavat sammutuksessa sankkojen kanssa. Sauna palaa poroksi. Sari ja Martta huutaa.

PALOMIES:

Kiuaskivet ja oven karmit sentään säästy... Mutta hei, ei hätää, vakuutushan korvaa kaiken.

SARI:

Vakuutus...

Sarin ilme on kauhistunut. Sari lyyhistyy polvilleen saunan jäänteiden eteen.

SARI:

Minun sauna! Minun sauna! Minun sauna palo!

Martta menee kaivelemaan tuhkan seasta ja nostaa sieltä esineitä. Martta löytää palaneet silmälasinsa ja CD-levyn.

MARTTA:

Sinne meni silmälasit. Hei, mut aikakoneen cd säilyi ehjänä palosta. Ja minun kylmäkalle!

Sari nousee ylös ja ottaa kylmäkallen Martan kädestä ja heittää sen menemään.

SARI:

Helevettiin sinun kylmäkalles!

Sari ja Martta palaavat istumaan grillin äärelle.

SARI:

Ja sinne meni vaatteetkin saunan mukana.

Martta avaa kylmälaukun.

MARTTA:

Kyllä minun vaatteet säilyivät. Ja on täällä sinullekin varavaatteita. Mutta et sitten likaa niitä.

Sari ja Martta alkavat pukemaan vaatteita päälleen. Sari katsoo epäilevästi pukiessaan Martan vaatteita. Tunnelma on kiusallinen. Martta on hyväntuulinen tarjotessaan vaatteitaan.

MARTTA:

Tämä on yksi minun suosikkipaidoistani. Tämän ostin Rhodokselta...oisko ollu 2001? Silloin kun käytiin siellä yhdessä. Ja tämän 95 kun Suomi voitti kultaa. Muistatko? Silloin poika saunoi! Ai kun pääsisi itsekkin saunaan. Meinasitko muuten, milloin ruveta uutta saunaa rakentelemaan?

SARI:

En minä mitään uutta saunaa halua! Haluan vanhan saunani takaisin!

MARTTA:

Et sinä sitä vanhaa saunaasi takaisin saa. Et ilman aikakonetta. Ja ainoa aikakone mitä on, on tämä cd-levy.

Martta nostaa aikakoneen greatest hits levyn. Martta ojentaa levyn Sarille. Sari katsoo levyä.

SARI:

Ei perkele kaikista levyistä just tämä säilyi! Sinne meni Tuomari Nurmion levyt ja Kake Randelinin kasetit! Mutta ei aikakone! Sitä ei näköjään tuhoa edes tulipalo!

Martta kävelee Sarin luo boomboxin kanssa ja nostaa sen puutarhatuolille ja avaa cd-luukun.

MARTTA:

Älä Sari stressaa. Pistetään levy soimaan. Musiikki piristää aina.

Sari iskee levyn takaisin Martalle.

SARI:

Ihan sama. Pistä soimaan.

Martta ottaa levyn kotelosta ja laittaa sen soittimeen.

MARTTA:

Onko jotain lempibiisiä?

Martta antaa cd-kotelon takaisin Sarille.

SARI:

Ai tältä levyltä?

MARTTA:

No tältä levyltä!

SARI:

Lempibiisi?

MARTTA:

No niin!?

SARI:

No kaikkihan ne on yhtä hyviä! Pistä vaan alusta pyörimään!

Martta painelee soittimen nappuloita mutta mitään ei tapahdu.

MARTTA:

No perkele, mikä tässä nyt on? Kyllähän tämä vielä äsken toimi?

SARI:

Sinä painat niitä kasettipuolen nappeja.

MARTTA:

Aa! No ilmankos!

Martta löytää oikean painikkeen. CD-levyn ensimmäinen raita lähtee pyörimään. Sari ja Martta alkaa jammailemaan Corgitanssia. Musiikki päättyy plasma soundiin. Sari ja Martta pysähtyvät paikoilleen ja AIKAPOLIISI saapuu lavalle.

KOHTAUS 3

Aikapoliisi tulee ovesta lavalle.

AIKAPOLIISI:

Seis! Seis! SEIS! Aikalisä! Kukaan ei liiku! Mikään ei liiku! Minun ajassa ei hypitä oman halun mukaan. Minä päätän mihinkä täällä päädytään. Tai siis te päätätte. Teillä on siinä penkeillä musta ja valkoinen lappu. Ja tämän takia tämä on, se paljon mainostettu interaktiivinen näytelmä jossa yleisö pääsee osallistumaan. Musta vie Kekkosen luokse. Valkoinen vie Speden luokse. Sitten vaan lappua ylös, että kumman luokse haluatte Sarin ja Martan päätyvän?

Aikapoliisi laskee äänet ja ilmoittaa tuloksen kuuluvalla äänellä.

AIKAPOLIISI:

Pitää kuitenkin muistaa olla varovainen näiden aikahyppyjen kanssa. Ettei vaan historian kulku muutu. Ei voi lähettää ihan minne tahansa, etteivät saa vahinkoa aikaan.

Haluatte että he tapaavat Speden?

Ei viitsisi lähettää heitä Speden peleihin, se oli niin hermoraunio siihen aikaan. Silloin kun Spede oli keksijänä, se oli tylsää aikaa.

Minäpä lähetän heidät vuoteen 1984! Silloin kuvattiin Uuno armeijan leivissä. Siellä ne tapaa Speden.

Haluatte että he tapaavat Kekkonen?

Ei viitsisi lähettää heitä mihinkään konferenssiin tai poliittiseen yleisötapahtumaan. Mites olisi Kekkonen vapaapäivä!? Minäpä lähetän heidät vuoteen 1960! Silloin Urkki asui Tamminiemessä! Siellä ne tapaa Kekkonen.

PLASMA SOUND/AIKAHYPPYÄÄNI

VAIHTOEHTO 1

KEKKONEN

Kekkonen seisoo kylpytakki päällä, konjakkilasi kädessä grammarin vieressä ja tanssii samalla kun kuuntelee Vieno Kekkonen levyä (jonka esittää Matias Kangas). Huoneessa on myös toinen henkilö, Adjutantti Grönvall, jolla on monokkeli päässä. Grönvall on pukeutunut sotilaspukuun. Grönvall intoutuu mukaan jäykään tanssiinsa. Sari ja Martta siirtyvät ajassa samaan huoneeseen heidän kanssaan. Heidä ei huomata heti. Huoneessa on kaksi tuolia ja pöytä jossa gramofoni ja konjakkipullo. Musiikki soi taustalla. Tykillä kuva Kekkosesta tauluna seinällä. Sari ja Martta hoipertelee ja ovat pyörryksissä sekä ottavat tukea.

MARTTA:

Nousiko sinullakin se kalja yhtäkkiä päähän?

SARI:

Eihän me olla juotu kuin yhdet.

MARTTA:

Olikohan se vanhaa se kalja? Katoitko sinä päiväystä, kun ostit ne?

SARI:

Urpo! Eihän kukaan kato päiväystä kaljasta! Ja sitä paitsi milloin meillä olisi kerennyt menemään kaljat vanhaksi?

MARTTA:

No joo, totta. Mutta missä me ollaan?

SARI:

Näyttääkö tuo jäbä sinustakin ihan Kekkoselta?

MARTTA:

Näyttää, näyttää, mutta Kekkonenhan on puskenut koiranputkea jo ainakin parikymmentä vuotta! Voisiko se olla Kaj Kunnas?

KEKKONEN:

Grönvall lantio mukaan.

KEKKONEN:

Kuuntelepas Grönvall, kuinka komeasti Vieno laulaa.

GRÖNVALL:

Kyllä te Kekkoset osaatte.

Kekkonen juo lasinsa tyhjäksi.

KEKKONEN:

Grönvall, lisää konjakkia kiitos.

Kekkonen kääntyy Grönvallin suuntaan ja näkee Sarin ja Martan Grönvallin takana. Musiikki loppuu yllättäen.

KEKKONEN:

Mitä rutjakkeita te olette ja miten te olette tänne päässeet?

Grönvall huomaa myös Sarin ja Martan. Grönvallin monokkeli tippuu isoon olutlasiin. Martta menee Grönvallin luokse.

MARTTA:

Hei tyyppi, monokkelis tippu!

Martta menee Grönvallin luo ja nostaa monokkelin kupista sormillaan ja pyyhkäisee kuivaksi paitaansa. Martta ojentaa monokkelin Grönvallille.

GRÖNVALL:

Irtolaisia! Kuinka te kehtaatte näyttäytyä tasavallan presidentin edessä tuollaisissa asuissa?

MARTTA:

On se Kekkonen! Ei se olekaan Kunnas!

SARI:

Turpa kiinni Martta!

GRÖNVALL:

Tietenkin hän on Kekkonen! Pöyristyttävää edes väittää, että hän olisi joku...Kunnas?

KEKKONEN:

Esittäkää asianne tai lähtekää ulos!

SARI:

Ei hätää, ollaan tässä lähdössä muutenkin. Martta pistä se aikakone pyörimään. Jospa sillä pääsisi poisikin täältä.

Martta painelee boomboxin nappuloita mutta mitään ei tapahdu. Martta kääntelee boomboxia.

MARTTA:

Joo! Muuten laittaisin, mutta tästä on paristot loppu.

SARI:

Voi paska! Tännekö me jäätiin?

MARTTA:

Minä katon millaiset paristot tuossa Urkin grammarissa.

Martta iskee boomboxin Grönvallin käsiin ja siirtyy grammarin luokse.

MARTTA:

Pitelepä tätä hetki.

GRÖNVALL:

Mikä helvetti tämä on?

MARTTA:

Se on boomboxi. Älä tiputa sitä.

KEKKONEN:

Mitä helvettiä te touhuate?

MARTTA:

Sari tuo se CD-levy!

Sari menee Grönvallin luo ja avaa boomboxin cd-luukun. Grönvall säikähtää kuollakseen avautuvaa luukua.

GRÖNVALL:

Suojautukaa! Pommi räjähtää!

Grönvall jättää boomboxin pöydälle ja menee itse pöydän alle piiloon. Martta heittää vinyylilevyn lattialle. Sari tuo CD-levyn Martalle.

KEKKONEN:

Saatanan tunarit! Grönvall tee jotakin!

Grönvall tutisee pöydän alla eikä tee mitään. Kekkonen kävelee boomboxin luo ja ottaa sen rohkeasti käsiinsä. Kekkonen antaa boomboxin Sarille. Aikakoneen musiikki lähtee soimaan grammarilla.

SARI:

Se toimii! Nyt mennään!

VAIHTOEHTO 2

SPEDE

Spede, Uuno ja Sörsselssön lukevat Uuno armeijan leivissä kässäriä. Sari ja Martta huomaavat Speden ja tunnistavat hänet ja että menossa on Uuno armeijan leivissä kuvaukset.

UUNO:

Minut ylennettiin tänään hevosmieheks. Mutta ens viikolla ajattelin kyllä olla jo joku upseeri

SPEDE:

No näin asiantuntijana mä oon sitä mieltä, että tää palvelukseenastumisikäraja vois vaikka vähän nostaa, esimerkiksi tonne viitenkymmenen kuutenkymmenen nurkille.

SRÖSSELSSÖN:

Hohohoho. Ei se nyt niin helposti käy. Mekin ollaan vaan Hartikaisen kanssa reservin kersantteja.

Uuno huutaa poikki! Musiikki loppuu.

UUNO:

Ei tämä oikein lähe. Lähtekö sinulla?

SÖRSSELSSÖN:

En oikein sisäistä tätä hahmoa.

SPEDE:

Mikä siinä nyt on yhtäkkiä niin vaikeaa? Tämähän on jo yhdeksäs Uuno elokuva samoilla hahmoilla!

UUNO:

Oon nukkunu huonosti. Lapsi valvottaa.

SÖRSSELSSÖN:

Minäkin oon nukkunu huonosti.

Sörsselssön ottaa huikan kossupullosta.

SPEDE:

Voi rähmä! Eh, eihän tämä kässäri toimi ollenkaan, eh! Eihän Uuno voi hyökätä Venäjälle, eh. Sitä koitettiin jo oikeassa elämässä, eikä se ollut yhtään hauskaa. Eh.

MARTTA:

Nousiko sinullakin se kalja yhtäkkiä päähän?

SARI:

Eihän me olla juotu kuin yhdet.

MARTTA:

Olikohan se vanhaa se kalja? Katoitko sinä päiväystä, kun ostit ne?

SARI:

Urpo! Eihän kukaan kato päiväystä kaljasta! Ja sitä paitsi milloin meillä olisi kerennyt menemään kaljat vanhaksi?

MARTTA:

No joo, totta. Mutta missä me ollaan?

Martta kaivaa kiikarit kylmälaukusta ja katsoo Spedeä niillä.

MARTTA:

Kato Spede! Ja mihin sinä menit?

Martta kääntyy katsomaan Saria kiikareilla.

SARI:

Hölömö! Se on Härski Hartikainen. Se on roolissa.

MARTTA:

Eikä! Härski Hartikainen on Spede!

SARI:

Kyllä minä sen tiän! Mutta nyt se on Härski!

MARTTA:

Lyödäänkö vetoa!?

SARI:

Paljostako?

Martta ottaa kukkaron kylmälaukusta.

MARTTA:

Sano vaan summa?

SARI:

Tonni!

MARTTA:

Elä kehtaa! Kymppi? Lyödään kypistä?

SARI:

No katellaan. Mennään kysymään, kumpi se on!

Sari ja Martta nyökkäilee ja lähestyy Spedeä.

SPEDE:

Mitenkähän meikäläinen muuttaisi tätä, eh?

Spede huomaa Sarin ja Martan. Martta katsoo Spedeä kiikareilla läheltä.

MARTTA:

On se Spede!

Sari lyö kiikarit pois Martan käsistä.

SARI:

Pistä nyt helevettiin ne kiikarit! Lyötiin vetoa, että kumpi oot, Härski vai Spede?

SPEDE:

Voi rähmä! Kuka teidät on palkannut tähän leffaan, eh? Erekö, eh? Joko ne kuvaukset jatkuu, eh?

Martta matkii Speden maneereja Speden edessä.

MARTTA:

Eh, kato nyt, eh, selevä, eh Spede, eh!

Sari tönäisee Martan sivummalle. Martta harhailee lavasteissa ja tutkii paikkoja. Martta löytää aseensa. Uno ja Sörsselssön kommentoivat asiaa.

SÖRSSELSSÖN:

Kukas te olette?

MARTTA:

Minä olen vain tällainen naurava kulkuri

UUNO:

Menepäs pois häiritsemästä

Sari yrittää kaveerata Speden kanssa.

SARI:

Anteeksi tämä häiriö. Kyllähän minä tiedän, että oot Härski.

SPEDE:

Eh, juurikin näin! Noh, sovitaan vaikka niin, eh. Minun pitäisi kuuleppa nyt keskittyä tähän käsikirjoitukseen, joten voisitko ystävällisesti, eh siirtyä sivummalle, eh?

SARI:

Martta!

Martta kääntyy ase kädessä Saria ja Spedeä päin. Uuno ja Sörsselssön ihmeissään.

MARTTA:

Vois hyökätä vaikka Ruotsiin!

SPEDE:

Hei! Tuohan on hauskaa, eh! Ere! Muutetaan kässäriä, eh! Ei hyökätäkään lopussa venäjälle vaan ruotsiin, eh!

Ohjaajan ääni vastaa kulisseista.

ERE:

Mutta eihän sellaista voi tehdä!

SPEDE:

Kyllähän nimittäin, eh, voi, eh!

Spede juoksee lavalta innostuneena pois, käsikirjoitus putoaa maahan, jonka Martta poimii.

SARI:

Mitä tuossa äsken just tapahtui?

MARTTA:

En kyllä yhtään tiedä. Mutta tämä on arvokas! Speden aito kässäri, tästä joku keräilijä maksaa meidän ajassa suuria summia! Mutta miten täältä päästään pois?

SARI:

No ei ainakaan taksilla. Kokeillaanko sitä aikakoneen cd:tä uudelleen?

MARTTA:

Joo!

Martta laittaa boomboxin soimaan. Aikakone alkaa kuulumaan.

SARI:

Se toimii! Nyt mennään!

KOHTAUS 4

Aikapoliisi tulee ovesta lavalle.

AIKAPOLIISI:

Voi perkele! Melkoinen ruuhka-aika! Taas nuo samat tohelot sotkevat aikajanaa. Mutta työ tiedätte jo että en mä yksin niitä ajassa viskele. Pääsette taas äänestämään. Päädytäänkö menneisyyteen 20-luvulle vai tulevaisuuteen? Voitte äänestää taas ja päättää! Mustalla 1920-luvulle ja valkoisella 2080-luvulle!

Aikapoliisi laskee äänet ja ilmoittaa tuloksen kuuluvalla äänellä.

AIKAPOLIISI:

(Näkee käsikirjoituksen tai gramfonin ja selittää perhosvaikutuksesta.)

AIKAPOLIISI:

Saisikohan ne rauhoittumaan, jos ne saisi vähän kaljaa koneeseen? Ehkä tämä holtiton ajassa hyppiminen jää... Lähetetäänpä heidät baariin!

AIKAPOLIISI:

1920-luvulle! Silloin elämä oli todella väritöntä.

2080-luvulle! Ainiin tähän ette vielä tiedä millaista siellä oikeasti on! Minäpä tiedän!

JOS Sari ja Martta on olleet Kekkosen luona, niin silloin aikapoliisi käy hakemassa grammarin pois ja vaihtaa patterit boomboxiin. Jos tultu Speden luota mukana käsikirjoitus.

AIKAPOLIISI:

(Viittauksia perhosvaikutukseen, grammariin tai käsikirjoitukseen ja ajassa liikkumisen selkeyttämiseen yleisölle)

VAIHTOEHTO 1

VUOSI 1920

Tykin kuva toimii baarin ikkunana. 1920-luvun ikkunasta kuva näkyy mustavalkoana. Ikkunassa näkyy katunäkymä. Lavasteet ovat mustaa ja valkoista sekä baarin näyttelijöillä vaatteet mustia ja valkoisia sekä mahdollisesti värittömiä peruukkeja. Kaksi miestä pelaa pokeria ja baarimikko seisoo tiskin takana. Kurtisaani nojailee alussa baaritiskiin. Sarilla ja Martalla on normaalit värilliset vaatteet. Kurtisaani siirtyy pyörimään molempien pokerimiehien luokse vuorotellen ja hipsuttelee heitä höyhenellä. Kurtisaani nappaa pöydästä rahaa, kun harhauttaa pelaajia höyhenellä.

KURTISAANI:

”kommentoi pelin kulkua”

SARI:

Onneksi päästiin menneisyydestä pois.

MARTTA:

Päästiin joo, vielä kauemmas!

Sari ja Martta katselee ympärilleen.

SARI:

No mihinkähän helvettiin me nyt tultiin?

MARTTA:

En tiiä, mutta nuohan on pukeutunut samalla tavalla kuin sinun iso muori ja paapo niissä valokuvissa. Ja tuolla on pokeripöytä!

Sari ja Martta lähtevät kävelemään pokeripöytää kohti.

MARTTA:

Ehtoota, mahtuuko peliin mukaan?

POKERIMIES 1:

Millä panoksella sinä pelaat?

POKERIMIES 2:

Tuon näköisellä kaverilla tuskin on mitään tarjottavaa tähän pöytään?

Martta avaa kylmälaukun ja nostaa sieltä akkuporakoneen. Pokerimiehet nousevat seisomaan, Pokerimies 1 nostaa kädet pystyyn ja Pokerimies 2 kaivaa pistoolin esiin. Kurtisaani siirtyy baaritiskille. Martta osoittaa miehiä porakoneella ja painaa nappia.

MARTTA:

Porakone!

Miehet tarjoavat Martalle tuolia istuttavaksi.

POKERIMIES 1:

Tervetuloa pöytään!

MARTTA:

Aa, kiitos.

Martta jää pelaamaan pokeria miesten kanssa. Kurtisaani ja baarimikko keskustele ja kommentoi Sarin ja Martan vaatetusta ja epäilee heitä poliiseiksi. Kurtisaani ojentaa pokeripöydästä otettuja rahoja baarimikolle.

KURTISAANI:

Onpa erikoisen näköistä porukkaa.

BAARIMIKKO:

Niin on, katselin samaa. Liekkö poliiseja?

KURTISAANI:

Onkohan ne ulkomaalaisia? Onkohan niillä paljon rahaa?

BAARIMIKKO:

Urkkijoita ne on!

SARI:

Jaaha ja mulla kuivaa kurkkua.

BAARIMIKKO:

Sieltä se toinen nyt tulee, iske kiinni!

Sari saapuu baaritiskille.

SARI:

Suu on niin kuiva että põlisee. Olut, kiitos!

BAARIMIKKO:

Eihän meillä sellaisia. Sehän on laitonta.

SARI:

Mitä? Eikös tämä ole baari?

BAARIMIKKO:

Eikä ole, nyt on kieltolaki. Korttia täällä vain pelataan.

Sari osoittaa pokeripöytään.

SARI:

No mitäs tuolla sitten juodaan?

BAARIMIKKO:

Se on teetä. Kylmää kamomillateetä.

Kurtisaani lähestyy Saria takaapäin. Kurtisaani kietoo kätensä Sarin ympärille.

KURTISAANI:

Noin suorapuheiselle leidille saattaisi löytyä muutakin mieleistä.
Onpa teillä erikoinen tyyli, mistä nuo vaatteet ovat peräisin?

SARI:

Ulkomailta

Saria hymyilyttää, kun hän kääntyy katsomaan kurtisaania. Sari huomaakin kurtisaanin olevan vanha tuttu.

SARI:

Ei saatana! Iso muori!

Kurtisaani huitaisee puuhkalla Saria.

KURTISAANI:

Vai iso muori!

Pokeripöydästä kuuluu huutoa.

MARTTA:

Värisuora!

Martta iskee kortit pöytään.

POKERIMIES 1:

Mikä ihme on värisuora?

POKERIMIES 2:

Miten nuo kortit näyttää noin omituiselta?

Pelikorttien seassa näkyy värikkäitä kortteja.

POKERIMIES 1:

Huijari!

MARTTA:

Hei Sari! Nämä väittävät, että oon huijari!

SARI:

Aijaa, taasko sinulla oli omat kortit mukana?

Martalta tippuu korttipakka hihasta. Pokerimiehet heittävät Martan pois pelipöydästä. Martta keräilee itsensä ja menee baaritiskille.

MARTTA:

Ihme touhua! Heittävät kesken pelin pöydästä. Hei, sinun muori!

Kurtisaani huitaisee puuhkalla Marttaa.

KURTISAANI:

Ja siinä toinen! Mikä teitä vaivaa?

MARTTA: Ai meitä? Täällähän on kaikki ihan hulluja! Hei kyyppari, anna pu-naviiniä!

Baarimikko kaataa harmaata litkua lasiin.

BAARIMIKKO:

Kurjaa kun joutuu poliiseja pelkäämään. Salakapakassa saa olla varuillaan.

MARTTA:

Pistäkää adressi tulille. Vähän niin kuin sinun sauna. Loppuu tällaiset kieltolait viimeistään vuonna 32.

Martta iskee silmää Sarille. Sari lyö Marttaa.

SARI:

Hölmö! Ei me haluta vaikuttaa historiaan!

Baarimikko on mennyt ronklaamaan boomboxia

BAARIMIKKO:

Hei anteeksi mikä tämä laite on?

MARTTA:

Levysoitin

Baarimikko nostaa vinyylin baarin soittimesta pois, musiikki lakkaa. Baarimikko onnistuu saamaan laitteen vahingossa päälle ja aikakoneen biisi lähtee soimaan. Sari ja Martta katsoo toisiaan.

SARI:

Voi saatana! Taas mennään!

Sari ja Martta juoksee soittimen luokse ja tönäisee pokerimiehen pois. Sari ja Martta hyppäävät ajassa.

VAIHTOEHTO 2

VUOSI 2080

Baarissa soi Kurtisaanitron – Juottola2080. Baaritiskin takana seisoo baarimikko ja tanssilattialla seisoo ihmisiä paikoillaan. Kukaan ei liiku musiikista huolimatta. Tanssilattia on päällystetty alumiinipeitteellä.

SARI:

Onneksi päästiin menneisyydestä pois.

MARTTA:

Päästiin joo, mutta kato missä nyt ollaan.

Sari ja Martta katselee ympärilleen.

SARI:

No mihinkähän helvettiin me nyt tultiin?

MARTTA:

En tiiä, mutta mitä helvettiä nuo on?

Sari ja Martta lähtee kävelemään tanssilattiaa kohti. Baarimikko tekee liskoäänien ja viittoon Sarin ja Martan luokseen.

SARI JA MARTTA:

Ai tavarat narikkaan?

Sari ja Martta katselee henkilöitä uteliaan näköisenä. Biisissä banjo merkinä folio-olion tanssiliikkeen vaihdolle.

SARI:

Anteeksi mutta...

FOLIO-OLIO 1:

Wau! Siistit kuteet! Ootteko te tulevaisuudesta?

MARTTA:

Ei kun menneisyydestä.

SARI:

Mitä te oikein teette?

FOLIO-OLIO 2:

Tanssitaan!

Sari ja Martta katsovat toisiaan ja sitten folio-olioita.

SARI JA MARTTA:

Mitä?

Folio-oliot vastaavat sana kerrallaan vuorotellen.

FOLIO-OLIOT:

Illan viimeisiä nopeita!

Folio-olio alkaa puhumaan Martalle.

FOLIO-OLIO 3:

Toi haluis tanssii sun kanssa. Se ois kiinnostunu susta.

Folio-olio 3 katsoo Marttaa silmiin ja osoittaa sormella kahden muun folio-olion suuntaan. Martta katsoo folio-olioita.

MARTTA:

Mistä sen huomaa?

Folio-olio 2 nostaa Spock-käden kuin tervehtiäkseen, mutta laittaakin sen kasvojen eteen ja nuolee kielellä sormien välistä.

MARTTA:

Okei, no nyt minäkin huomaan.

FOLIO-OLIO 3:

Se on vaan vähän ujo

MARTTA: Ei se kyllä äkkiseltään kovin ujolta vaikuta.

Martta asettuu tanssilattialle samalla tavalla kuin folio-oliot.

MARTTA:

No katellaan

Sari heilauttaa kädellä Martan suuntaan. Sari lähtee kävelemään baaritiskille.

SARI:

Jaahas

Tanssilattialta kuuluu vielä keskustelua Sarin mentyä.

FOLIO-OLIO 1:

Voi Viirus toi tanssii hyvin

FOLIO-OLIO3:

Toi on niin 2060-lukua!

FOLIO-OLIO2:

Tsuijaa! Se on tosi tsibu!

FOLIO-OLIO1:

Toi näyttää ihan mun isobaabulta nuorena! Vai mitä?

FOLIO-OLIO3:

Miksi minä tietäisin miltä isobaabusi näyttää?

FOLIO-OLIO1:

Odota, lähetän kuvan implanttinetissä

FOLIO-OLIO3:

No niinpäs näyttää! Kiitos kaveruudesta.

FOLIO-OLIO1:

Kiitos samoin/Kiitos itsellesi!

FOLIO-OLIO3:

En puhunut sinulle, Joku baabu lisäsi minut ystäväksi.

FOLIO-OLIO2:

Ei ikäihmisiä implanttinettiin!

Baarimikko näkee Sarin lähestyvän baaritiskiä. Sari iskee 100e setelin pöytään. Folio-olio antaa Martalle arkin foliota. Martta ei tiedä mitä, sillä tehdä, joten tekee siitä vaikka hatun.

SARI:

Elämä risaseks! Koko rahalla! Käykö eurot?

BAARIMIKKO:

Kyllähän tällä Eurooppa-planeetalla eurot käy, mutta sillä on vähän huono kurssi. Olisiko teillä spedeleitä/kekkolikoita?

SARI:

Jos mennään ihan vaan niillä euroilla.

Baarimikko katsoo seteliä pöydällä.

BAARIMIKKO:

Mitä saisi olla? Miten olisi virtuaaliviina?

SARI:

Ei kyllä kuulosta houkuttevalta. Mitä muuta löytyy?

BAARIMIKKO:

No miten olisi sähköshotti?

SARI:

Sähköshokki? Ei todellakaan! Onko mitään miedompaa?

BAARIMIKKO:

Laitetaanko haukikiljua?

SARI:

Joo. Satasella.

BAARIMIKKO:

Satasella?

SARI:

Satasella!

Baarimikko nostaa tiskille ison metallisen kulhon jossa lukee DOOM fontilla DUUMI. Baarimikko nostaa kulhon yläpuolelle pipetin ja tiputtaa kaksi pisaraa kulhoon ja ottaa setelin tiskiltä. Baarimikko tarjoilee juoman.

SARI:

Noin vähän? Ja mikä helvetti tämä on?

BAARIMIKKO:

Duumimuki.

Sari nostaa kulhon käsiinsä ja katsoo sitä, laittaa sen pois ja lähtee hakemaan Marttaa tanssilattialta. Martalla on foliota päässä.

SARI:

Nyt folio-olio mennään! Tällä tavalla ei sitä saunaa saada takaisin!

MARTTA:

Just kun sain kontaktin!

Sari rusauttaa nyrkkiä Martalle.

SARI:

Minä sulle kontaktit näytän!

Sari ja Martta ottavat tavarat narikasta.

SARI:

Aikakone päälle tai tulee turpaan!

Martta ottaa boomboxin ja painaa play! Aikakone lähtee soimaan ja Sari ja Martta hyppäävät ajassa.

KOHTAUS 5

Aikapoliisi tulee lavalle.

AIKAPOLIISI:

Melkonen syrjähyppy... siitä hypystä ei ainakaan hyötyä ollut. Kaverit on enemmän sekasin kuin seinäkello.

AIKAPOLIISI:

Menisivät itteensä. Kirjaimellisesti. Auttakaa minua lähettämään heidät lähelle omaa aikaansa tapaamaan itsensä. Mustalla puoli vuotta sitten kun olivat työajalla ja valkoisella kaksi kuukautta sitten kun olivat lomalla, ennen saunan palamista.

Aikapoliisi laskee äänet ja kertoo tuloksen.

AIKAPOLIISI:

(Puhetta itsetutkiskelusta ja itsensä löytämisestä.) Kaverit löytää itse itsensä. Namaste!

AIKAPOLIISI:

(Puhetta jetlagista/aikaerosta.)

VAIHTOEHTO 1

PUOLI VUOTTA

Sari ja Martta hyppäävät ajassa motellihuoneeseen jossa pöytä ja siinä televisio ja puhelin.

SARI:

Noniin, nyt ei oo kyllä tuttu paikka. Onko sulla mitään käryä missä ollaan?

MARTTA:

Paikkaa en kyllä tunnista, mutta käry on tuttu.

Sari ja Martta alkaa nuuhkimaan ilmaa.

SARI:

Totta, niin on! Mistä tämä on tuttu?

MARTTA:

Paskasta!

SARI:

Onko tää paska?

MARTTA:

On.

Martta menee vessaan.

MARTTA:

Se tulee täältä!

Vessan huuhteluääni.

MARTTA:

Tules kattoo mitä löysin!

SARI:

Hyi helvetti! En tule!

Martta tulee vessan ovesta joulupukin asu kädessä.

MARTTA:

Pukkipuku!

SARI:

Tunge se pukkipuku perseeseen! Nyt selvität missä ja millon me ollaan?

Martta osoittaa televesiota sormella.

MARTTA:

Kato teksti-TV:stä!

Sari kävelee television luokse ja pistää sen päälle. Teksti-TV ilmestyy ruudulle/screenille. Teksti-Tv ruudulla näkyy otsikoita ja uutisia. Esimerkiksi:

JOULUKUU, 2017, KLO.16:52

SPEDE PASASESTA SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI

KEKKOSEN SPELIT MTV3 KLO.19.30

LUMI YLLÄTTI AUTOILIJAT

VR PERUI KAIKKI JUNAT

ITSENÄINEN SUOMI 90-VUOTTA!

IDOLS VOITTAJAKSI ARI KOIVUNEN

LOTTONUMEROT

YLEISIN VAKUUTUSPETOS, TUHOPOLTTO

VAKUUTUSHINNAT ROMAHTIVAT! SOITA NUMEROON XXX JA TILAA OMASI!

HUSI PATTUNEN ARVOSTELI JOYTIN AIKAHYPYN: ”MESTARITEOS!”

SARI:

Tästä on puolisen vuotta.

MARTTA:

Puolisen vuotta. Sullahan oli silloin se putki päällä?

SARI:

Mikä putki?

Martta osoittaa teksti-TV:n vakuutusjuttua.

MARTTA:

Soita itelles ja myy vakuutus!

Martta painaa kaukosäätimestä vakuutusjutun auki.

SARI:

Toimisko se?

MARTTA:

Tottakai se toimii!

SARI:

Kyllähän minä itteni tunnistan jos itelleni soitan.

Martta työntää pukkipuvun Sarille

MARTTA:

Laita valeasu!

Sari pysähtyy hetkeksi epäilevästi.

SARI:

Totta! Pukkipuku toimii.

Sari menee vessaan vaihtamaan pukkipuvun. Martta menee patjan luo ja löytää sieltä hiihtoliiton urheilukassin, karkkia sekä motellin esitteen. Martta tutkii esineitä ja lukee ääneen tekstin MOKOS MOTELS PANKAKOSKI. Sari tulee ulos vessasta pukkipuku päällä. Näyttelijä on vaihdettu.

PUKKISARI:

Mitä helvettiä sinä mässytät?

MARTTA:

Karkkia!

PUKKISARI:

Mistä sinä karkkia sait?

MARTTA:

Sängyltä.

PUKKISARI:

Oliko siinä mullekin?

MARTTA:

Ei ollu kun kaks.

Sari tarttuu Marttaa kurkusta.

PUKKISARI:

Saatanan loppasuu! Tajuutko sinä miten nälkä mullakin ois ollu.

Martta tarttuu puhelimeen ja työntää sitä Sarille.

MARTTA:

Vakuutus! Vakuutus!

Sari päästää Martasta irti ja ottaa puhelimen. Sari alkaa näppäilemään puhelinta.

PUKKISARI:

Saatana!

Sari kantaa putkea, hänen puhelin rupeaa soimaan. Sari säikähtää soivaa puhelinta, kaatuu ja jää putken alle.

SARI:

AAAAAAAAAAAA!!!!

Sari katsoo puhelinta kyllästyneenä mutta vastaa siihen.

SARI:

Sari.

PUKKISARI:

Hei Sari! Onko paha paikka?

SARI:

No itseasiassa, on aika paha paikka.

PUKKISARI:

Hieno juttu! Oletko palovakuutusta miettinyt?

SARI:

Mitä? Häh? Siis kuka siellä soittaa.

PUKKISARI:

Hieno juttu! Lisätietoja saat numerosta xxx ja sieltä voit tilata saunavakuutuksen.

SARI: Siis ihan oikeesti nyt on semmonen putki päällä, että ei ois aikaa tämmöseen

PUKKISARI:

Pieni hetki minä selvitän, palaan kohta linjalle.

PukkiSari peittää puhelimen mikrofonin kädellä ja alkaa puhumaan Martalle.

PUKKISARI:

Ei se saatanan idiootti ota! Mitäs tehään?

Sarin luokse tulee kaksi duunarikaveria.

DUUNARIKAVERI 1:

Ei tainnu mennä Sarilla hommat ihan putkeen. Vai mitä Pekka?

DUUNARIKAVERI 2 (PEKKA):

Katos, Sari on päässyt uraputkeen.

SARI:

Hyss! Ettekö näe, että olen puhelimessa!

PukkiSari palaa linjalle.

PUKKISARI:

No katellaan.

Martta ottaa puhelimen. Martta suhisee häiriöäänä.

MARTTA:

Ajetaan tunneliin...linja pätkee...

Martta lyö luurin kiinni. Duunarikaverit auttavat Sarin ylös ja putken pois päältä. Kevyttä sanailua heidän välillä. Duunarikaverit ja Sari poistuvat lavalta. Pukki-Sari ja Martta ovat edelleen motellihuoneessa. Kevyt konflikti, kunnan kuristus heidän välillään.

PUKKISARI:

"Tomppeli. Vakuutus. Hölmö."

VAIHTOEHTO 2

2 KUUKAUTTA

Sari ja Martta hyppäävät ajassa metsään. Sari osoittaa opaskylttiä. Metsäambienssi soi taustalla.

SARI:

Noniin, nyt on kyllä tuttu paikka!

MARTTA:

Niin on! Ahvenlampi!

Sari ja Martta katsovat opaskylttiä jossa lukee "Ahvenlampi, hinnasto 2018". Sari katsoo taakseen parkkipaikan suuntaan.

SARI:

Ja meidän pösö on tuolla parkkiksella! Me ollaan täällä!

Martta katsoo itseään hölmistyneenä.

MARTTA:

Niinhän me ollaan. Tässä. Mitä sitte?

Sari lyö Marttaa päähän.

SARI:

Hölömö! En minä sitä tarkottanu. Vaan että ME ollaan täällä!

Martta tarttuu Sariin kiinni.

MARTTA:

Mee myymään itsellesi vakuutus!

SARI:

Helevetin hyvä idea, sinä oot nero Martta! Mutta kyllähän minä tunnistan itteni?

MARTTA:

Eeeeeeeet välttämättä!

Martta kaivaa kylmälaukusta maalarinteippiä ja ottaa maasta jäkälää, risuja, havuja. Martta alkaa teippaamaan niitä Sarin naamaan.

SARI:

Martta mitä vittua?

MARTTA:

Luota minuun, kyllä minä tiedän mitä minä teen!

Martta saa teippaukset valmiiksi.

SARI:

Ei tää toimi.

MARTTA:

Turpa kiinni! Toimii toimii! Nyt sinuu ei tunnista ees oma puoliso-kaan!

SARI:

Sen minä kyllä uskon. Miten se minut tunnista, kun koko ihmistä oo olemassakaan!

Martta kaivaa kylmälaukusta kansion, kynän, nimikyltin ja takin.

MARTTA:

Ota ota. Nämä vielä ja avot!

Sari pukee takin päälleen. Martta asettelee nimikyltin Sarin rintaan. Martta näyttää Sarille ok-merkkiä.

MARTTA:

Täydellistä! Mene ja myy itelles vakuutus!

SARI:

No katellaan.

Sari lähtee etenemään kohti itseään. Sari menee wunderbaum-metsän läpi. Sari löytää itsensä kalastamasta rannalla. Kalastamassa olevat Sari ja Martta ovat pukeutuneet maastopukuihin ja hyttyshattuihin. Martta jää puskaan piiloon, kun Sari lähestyy itseään vakuutusmyyjänä.

KALAMARTTA:

Syökö kala Sari?

KALASARI:

Turpa kiinni Martta! Karkotat kaikki kalat tuolla mölylläsi!

SARI:

Päivää taloon... siis mehtään! Syökö kala?

KALASARI:

Jumalauta hiljaa!

SARI:

Juu totta, anteeks! Sitä läksin kysymään, kuinkas nuo vakuutusasiat? Ja hommelot. Vakuutushommelot. Meinaan nuo palovakuutushommelot?

KALASARI:

Siis mitä vittua? Kuka sinä sanoitkaan olevasi?

Sari keksii nimensä esitellessään itsensä katsomalla ensimmäistä kertaa Marttan asettamaa nimikylttiä. Martta on napannut kyltin aiemmassa kohtauksessa menneisyydestä.

SARI:

Niin minä oon siis Sari...rikos ja palovakuutusasiamies...Kekkonen?

Vaihtoehto 2

Niin minä oon siis Sari...rikos ja palovakuutusasiamies...Pasanen?

KALASARI:

No jo on nimi. Hyi, en tykkää.

SARI:

Joo en minäkään...mutta nimet ja tittelit sikseen, mulla ois sulle hyvä vakuutus!

Sari kääntää kirjoitusaluslan ja alkaa kirjoittamaan samalla kun kertoo vakuutuksesta.

Paperissa lukee tiedot:

VAKUTUSKIRA

KOHDE: RANTASAUNA

NIMI JA YHTEYSTIEDOT:

ALLEKIRJOITUS:

SARI:

Mitäpä sanot jos laitettas sulle palovakuutus? Näytät kaverilta, jolla on rantasauna. Ja kaverilta jolla on kavereita jotka saattaa vahingossa polttaa sen saunan. Niin eikö ois hyvä olla vakuutus? Tarvitaisiin vain nimi ja yhteystiedot niin saadaan sellainen paperi.

KALASARI:

Ihan sama.

Sari mumisee melkein yhteen ääneen sen mitä KalaSari sanoo. Sarit vaihtavat epäilevästi katseita.

SARI:

Nimi?

KALASARI:

Sari Puhakka.

SARI:

Osoite?

KALASARI:

Umpikuja 13, 80666 Monttu.

SARI:

Ja vielä allekirjoitus.

KALASARI:

Ihan mitä vaan kunhan katoat ja jätät minut rauhaan!

KalaSari kirjoittaa allekirjoituksen. Sari juoksee tuulettaen paperin kanssa Marttan luokse.

SARI:

Kato mitä me tehtiin? Onnistuttiin! Nyt on vakuutus!

Sari ja Martta juhlivat, kunnes Martta huomaa virheitä paperissa.

MARTTA:

Minnekkä meinasit tuon paperin toimittaa?

SARI:

Mitä? Hä?

MARTTA:

Niin, että minnekkä tuon paperin viet? Eihän tuo nyt oo vakuutusta nähnykään.

SARI:

Siis tämäkö?

MARTTA:

Näethän tuon itekin, siinähan on sitä paitsi kirjoitusvirhekin: VAKUTUSKIRA. Edes minä en oo niin tyhmä että tuo menisi läpi.

Sari hakkaa hakkaa Marttaa kirjoituslustalla.

SARI:

Idiootti! Kaikki on pilalla!

Sari lopettaa Martan hakkaamisen.

MARTTA:

Haluutko kuulla vitsin?

SARI:

No?

MARTTA:

Montako Saria tarvitaan tekemään VAKUTUSKIRA? Kaks.

Sari heittää Marttaa kirjoituslustalla.

SARI:

Tomppeli!

Sari repii valeasun pois ja talloo sen maahan.

SARI:

Paska asu! Varmasti vielä tunnistinkin itteni!

Sari ja Martta ovat edelleen metsässä.

KOHTAUS 6

Aikapoliisi tulee ja pysäyttää ajan. Aikapoliisi hyräilee laulua tullessaan.

AIKAPOLIISI:

Kuka voisi kellot seisauttaa ja ajan pysäyttää...MINÄ! Nyt riittää ajan kanssa pelleily, ootte aiheuttanut jo ihan tarpeeksi hämminkiä. Nyt on aika lähteä kotiin! Tässä ei enää äänestykset auta.

Aikapoliisi tyhjentää lavan pampulla.

AIKAPOLIISI:

On aika jättää jäähyväiset minun osaltani ja kiittää teitä kun yrititte auttaa. Vaikka näitä aikaulottuvuuksia on äärettömän paljon, nyt kun tämä sekoitettiin ihan täysin, ei enää riitä pelkkä raportin kirjoittaminen esimiehille.

AIKAPOLIISI:

Kiitos ja soronoo!

VIIMEINEN VAIHTOEHTO

SAUNA EI OLE PALANUT

Sari ja Martta palaavat nykyaikaan. Sauna ei ole palanut vaan paikoillaan. Sarin puoliso (Naapuri1) sekä Sarin ja Martan työkaveri Pekka on pihamaalla. Naapureina on nykyisin kaksi naista (Naapuri2 ja Naapuri3) jotka saapuvat paikalle.

PUOLISO:

Kato mökkinaapurit saapuu!

NAAPURI 2:

Katoitteko Kekkos Spelit?/Näittekö Speden uuden vaalimainoksen?

PEKKA:

Joo, katottiin/Joo, käytiin jo ennakkoon äänestämässä

NAAPURI 3:

Niin mekin, oli tosi jännä/Niin mekin, oli tosi vakuuttava mainos

PUOLISO:

Satuitteko muuten näkemään Saria ja Marttaa?

NAAPURI 2 JA 3:

Tuoltahan nuo näyttäisi tulevan.

Sari ja Martta saapuvat paikalle.

PUOLISO:

Missä helevetissä te ootte ollu?

SARI JA MARTTA:

Miten pitkään me oltiin poissa?

PUOLISO:

Ainakin pari tuntia! Meinattiin jo huolestua.

PEKKA:

Miten kaukaa te ne kaljat kävitte hakemassa?

Puoliso avaa kylmälaukun ja nostaa aikahypyssä mukaan tarttuneen esineen.

PUOLISO:

Ja eihän täällä ees oo mitään kaljaa!

PEKKA:

Mitä helvettiä? Ei oo kaljaa? Tajuutteko miten pitkään oon tätä mökkireissua odottanu että pääsis hetkeksi pois kotoa!?

SARI:

Joko se esikoinen syntyi?

PEKKA:

Mikä esikoinen? Miulla on viis lasta! Kyllä sinä oot nainut hupsun puolison!

SARI:

Nainu? Puolison?

PUOLISO:

On tainnu puoliset unohtuu! Ja eihän sinulla oo ees sormustakaan sormessa!? Veijon pubissako te taas olitte?

MARTTA:

Onko montussa publi?

Pekka kävelee Martan luo ja avaa tämän verkkaritakin jolloin alta paljastuu printtipaita. Paidassa lukee "VEIJON PUBI VUODEN ASIAKAS". Pekka matkii sarkastisesti Marttaa.

PEKKA:

Onko montussa publi?

MARTTA:

Mikä tää on?

PEKKA:

Mikä tää on? Katoppa tätä perhekuvaa, kaikilla sama tuttu paita, sanokaa kiitos Martta-tädille, kun toi taas lahjaksi "uusien" paitoja!

SARI JA MARTTA:

Mitäs te täällä teette?

PUOLISO:

Meidän mökkinaapureilta paloi sauna ja sinähän itse kutsuit heidät tänne saunomaan.

SARI:

Kuinka sinä kehtaat!? Minun saunahan on palanut... MINUN SAUNA!

MARTTA:

SINUN SAUNA!

SARI:

Minun sauna on ehjä! Ja minulla on puoliso!

MARTTA:

Ja montussa on publi!

SARI:

Kaikki on nyt hyvin! Minä en kuuntele aikakonetta enää ikinä!

Pekka ja Puoliso katsoo Saria ja Marttaa.

PEKKA:

Hitto nuo on sekasin.

PUOLISO:

No näköjään. Eiköhän mennä lölyihin.

Kun Sari ja Martta menee katsomaan saunaa lähempää ja he avaavat saunan oven, sen sisäpuolella on joko Kekkonen tai Speden iso kuva, riippuen yleisön tekemistä valinnoista aiemmin.

Kuvan yläpuolella lukee joko Suomen Spede Fan Club tai Urho Kaleva Kekkonen Fan Club. Taustalla Pekka on siirtynyt sivumpaan keräämään kylmälaukun tavaroita ja löytää aikakoneen CD-levyn. Pekka laittaa cd:n soimaan niin että yleisökin näkee sen.

SARI:

Mitä tuo tuossa tekee?

PUOLISO:

Ainahan tuo on tuossa ollut, mehän tavattiinkin Suomen Spede Fan Clubin kautta!

TAI

Ainahan tuo on tuossa ollut, mehän tavattiinkin Urho Kaleva Kekkonen Fan Clubin kautta!

Pekka painaa boomboxista play. Sari ja Martta kääntävät katseen Pekan suuntaan kauhuissaan.

SARI JA MARTTA:

EI TAAS!?! (Joko ääneen tai niin että voi lukea huulilta)

Musiikki alkaa soimaan taustalla. Kaikki alkaa tanssimaan. Valot sammuu. Näytelmä päättyy.

Liite 2: Litterointi Syty-raadin palautteesta

Raadin palaute Aikahyppy-näytelmän esityksen jälkeen.

Tapahtuma jossa haastattelu tehty: Ylioppilasteatterifestivaali SYTY

Haastattelu-aika ja -paikka: Lappeenrannassa 13.04.2019.

Haastattelija 1: Janne Tuomainen

Haastattelija 2: Mika Issakainen

Puhuja 1: Susanna Kauppi

Puhuja 2: Tanja Puustinen-Kiljunen

Puhuja 3: Mika Haaranen

Puhuja 4: Tuomas Uusitalo

Puhuja 5: Tapio Törrönen

Puhuja 6: Anu Ruuttanen

Puhuja 7: Tiina Lampén

Puhuja 8: Ida Käkelä

Puhuja 9: Unto Koskinen

Haastattelija 1:

Mä pistän sen tuohon, niin mä saan siitä vähän materiaali siihen.

Puhuja 1:

Mie oon Susanna Kauppi. Oon äidinkielenopettaja ja pitkän linjan... Harrastaja-teatteria oon tehnyt koko ikäni ja käsikirjoittanut, ohjannut, näytellyt ja... Semmonen monipuolinen kokemus itselläni. Draamanopettaja myös.

Puhuja 2:

Tanja Puustinen-Kiljunen. Mä oon käsikirjoittaja. Tänä keväänä sain ammattikirjailijan statuksen itselleni. Olen tästä hyvin ylpeä. Käsikirjoitan jonkin verran. Ohjaan nyt toista vuotta Mikkelissä. Opetan Itä-Hämeen kansalaisopistossa ilmaisutaitoa ja siinäpä se. Sellainen olen.

Puhuja 3:

Mika Haaranen, lavastaja-valosuunnittelija Lappeenrannan teatterista.

Puhuja 1:

Ensinnäkin ihan älyttömän iso kiitos tästä esityksestä. Mie ainakin nautin. Miusta tää oli oikein sympaattinen ja hauska kautta linjan. Teidän puolella oli tosi helppo olla. Te olitte jotenkin... Tää oli hyvin lämminhenkinen. Mie olen kirjoittanu tänne "autenttinen". Se oli semmosta autenttista pohjoiskarja-laista mökielämää, mistä se lähti lupsakkaasti liikenteeseen. Sen vastapainoks toisaalta ois ehkä voinut irrotellakin vähän enemmän. Juuri siinä lupsakkuudessa, autenttisuudessa, siinä semmosessa lämminhenkisyydessä ois voinu olla vähän rytminvaihdoksia, mitä ajattelin. Ois voinut tulla enemmän sitten poweriakin vaikka niihin aikakonesiirroksiin ja tämmösiin. Arska-hahmo oli oikein hauska. Puvustuksesta sanon, et se oli herkullista. Se oli niin kolmen pennin budjetilla tehtyä, et "miten... no, laitetaan tää foliopaperi päähän". Miusta se oli oivaltavaa, se oli ihanaa. Nimenomaan harrastelijoilla ei ole rahaa. Kaikki tietää sen. Nimenomaan se luovuus ja oivaltavuus jotenkin lämmitti ja tuntui ihanalta. Sarin hahmosta on tänne ihan erityismaininta, että "tosi uskottava". Sie teet tosi hyvää kautta linjan. Minä uskoin kaikkeen, mitä sinä teit tuolla lavalla. Ylipäätänsä semmosta yleistä ajatusta... Ottakaa just ne rytminvaihdokset jatkoa ajatellen ja semmosia löysiä pois. Nyt siellä muutaman kerran lava jäi tyhjäksi. Tiedän, että te ootte joutunut nyt siirtämään sen tänne eri paikkaan. Varmaan esitys kärsii ilman muuta siitä, mut nopeesti kiinni seuraavaan kohtaukseen ja rohkeesti semmosella rytmiikalla rytminvaihdoksia.

Puhuja 2:

Aika paljon samoja ajatuksia. Mä katon ehkä vähän eri kulmasta. Katon käsikirjoittamisen kautta. Niin kuin Mika tuossa sanoi, että häntä jäi harmittamaan se, että ei nähnyt niitä, mitä olisi voinut nähdä. Mä mietin ite kans, koska mä oon semmonen kärsimätön ihminen. Mä haluan, että rytmiä on siellä. Kun siinä oli niitä vaihdoksia, niin mä mietin, et oisko voinut tulla sieltä hämyisestä kuppilasta joku, et "vittu, mä en kestä, taas mua ei valittu". Ois tehty sinne lisää täytettä. Siellä ois tavallaan kulkenu kaks tarinaa rinnakkain. Mut täähän on todella hauska ja se vei mua mennessään. Mä tykkäsin... Mä rakastan tuota murretta, mitä siinä alussa oli. Mä tykkäsin teidän kahden keskinäisestä tekemisestä, että on sellaista kihinää ja huumori, joka puree miuhun. Mä oon ajatellukin silleen, että silloin kun mä ääneen nauran... Koska mä en hirveästi naura, niin silloin se on hyvää. Ja mä nauroin ääneen kolme kertaa. Niitä rytmejä mä oisin kaivannu, että siellä ois välillä rutinaa oikein kunnolla. Löysiä pois ja täyttää niitä tyhjiä kohtia, vaikka erillisellä tarinalla, joka kulkee siellä ja joka ois voinu nivoutua loppuun tähän koko tarinaan. Lavastusta mietin. Sitäkin, että oisko lavastus voinu elää myös sen mukaan, mitä ihmiset valitsee. Ois auennu seinät ja siellä ois

ollu joku maalattu kuusi ja tällaista. Kokonaisuutena erittäin viihdyttävä. Kiitos paljon.

Puhuja 3:

Kiitos minunkin puolesta näin hauska ja hienosta jutusta. Vaatii valtavasti työtä varmasti toi monen kohtauksen tekeminen päällekkäin tai antaa vaihtoehtoja. Ensinnäkin kiitos siitä rauhoittelusta, siinä oli se... Hän, joka sanoi ensimmäiset sanat, että tämä on interaktiivinen, mutta minun ei tarvitse osallistua. Se oli mulle jotenkin tosi tärkeä, että se sanotaan ääneen. Tykkäsin kans kovasti tarpeiston siitä tyylistä, kun se oli hyvin, linja oli hyvin selkeä, mutta se lähti näistä foliomakkaroista, jotka oli jo mahtavat sinänsä. Siitä se lähtee ja sitten mennään matkaa eteenpäin. Mietiskelin tuota lavastusta ja mun mielestä nerokasta on nää palaneet seinät, on nää podestat nostettu pystyyn. En tiedä, mistä ne tulee, mutta... Jäin miettii, että oisko sitäkin myös voinu käyttää vähän enemmän, että vielä tarpeiston lisäksi ois tapahtunu näyttämöllä muuta. Tai kun sinne jäi se ovi, että olisko tämä aikapoliisi voinu käyttää sitä esimerkiksi tullessaan, oisko sen kautta nää sankarit päässeet siihen uuteen aikaan tai jotakin tällaista. Kiitos myös videoefekteistä. Jotenkin niitäkin vaan lisää aina kaipaa. Kun niitä alkaa käyttämään, sit niihin voi mennä ihan loputtomasti, mutta...

Puhuja 2:

Yks juttu tuli mulle vielä mieleen, minkä...jos saan kertoa. Kun siirryttiin sinne Kekkoseen, niin mä mietin, että "oispa hauskaa, jos Kekkonen oiskin tekemässä jotain, mitä hän ei varmaan tekisi". Kekkonen olikin siellä sivakoimassa suk-sien kanssa, mut mä ajattelin, et "jos se oiskin siellä vaikka lakkaamassa kynsiä tai jotain". Tekemässä jotain pitsiliinaa tai jotain. Koska sen näkee, että rohkeus on olemassa siellä, mutta ryhmä ehkä pikkasen jarruttelee. Antakaa palaa, koska siellä selkeesti on niitä ideoita.

Puhuja 1:

Joo. Rohkeutta semmoseen. Sitä minäkin peräänkuulutan tässä näin. Joku on kirjoittanu, että "ihana UKK".

Puhuja 2:

Kyllä sitä Kekkosta voi ravistella jo pikkasen.

Puhuja 3:

Myöskin toi ehkä tuossa jäi, että se oma sauna on suomalaisen onni kyllä. Siinä ollaan jotenkin ihan tosi aidon äärellä.

Puhuja 2:

Toi oli kiva, tommonen kuva. Kun se heijastetaan sinne, niin tässä miettii... Nyt tuli mieleen, et mikä tunne itelle tuli: "ai vitsi, kesä tulee, päästään ukon kaa saunaan". Semmonen hyvä mieli.

Puhuja 1:

Silloin se kertoo nimenomaan siitä, kuin hyvin oli se alkukuvakin. Miten työ rakensitte ja kuin uskottavia olitte ja kaikki se. Nimenomaan se lähtee siitä, koska miekin rupesin miettimään, et "ai vitsi, kohta pääsee mökille saunomaan ja sitten 'tsups' "... Ihanasti ootte rakentanu just noi, miten kaverit avaa samaan aikaan kaljan ja just tommosii jotain "ette tuonu kaljaa".

Puhuja 4:

Pieniä isoja juttuja siellä

Puhuja 1:

Niin, mutta semmosii, mitkä on tunnistettavia ja pääsee siihen... Te-atteri vie siihen maailmaan ja rakennetaan se autenttinen kuva. Itikatkin kun, niin "ai niin perkele, ne tuli...". Se on totta kyllä.

Puhuja 2:

Kuka kirjoitti tän?

Haastattelija 1:

Myö kolme.

Puhuja 2:

Okei.

Haastattelija 1:

Joo. Lähti sillä tavalla periaatteessa se koko ydinhomma, että YT:llä tuli jossain vaiheessa semmonen mahdollisuus, et ois mahdollista tehdä kesäteatteria. Ulkoilmajuttua ja siihen pyydettiin ideaa. Mie kirjoitin siihen synopsiksen, mut aikataulu tuntui tosi vaikeelta. Että ei se oikein onnistu, koska kaikki nämä palaset ei vaan ois saanu... Koska ei ollu tekstiä valmiina, niin tuntui vaan hullulta, lähtee tekemään semmosella aikataululla sitä. Tarina ja synopsis oli pohja... Raamit oli valmiina. Mie pyysin Mikan siihen mukaan kirjoittamaan periaatteessa sitä lihaa siihen luitten ympärille. Itellä ei oo niin kokemusta... Medianomiksi opiskelen, mutta oon vain yhen pienen 15-minuuttisen Pisara-näytelmän kirjoittanu aikaisemmin ja teatteri on silleen itelle vieras.

Puhuja 2:

Sekin on iso asia. Se ei oo "vain".

Haastattelija 1:

Niin, kyllä. Ajattelin, että kun lähtee vähän pidempää tekemään, niin ois kiva, että ois joku joka on näytelly. Osais tuoda siihen sitä dialogipuolta. Semmosta replikointia ja näin päin pois. Mika oli just siinä vain 15-minuuttisessa Pesarassa näyttelemässä silloin. Siinä tutustuttiin ja tiesin, että yhteistyö sitä kautta vois toimii. Sit ruvettiin ekaa kertaa kokoontumaan. Anu käveli siitä ohi, juteltiin ja Anu sanoi, et ”no, hänkin tykkää käsikirjoittamisesta”. ”Tule tähän, tule mukaan”. Anu oli myös ollu näyttelemässä siinä ja ollaan vielä samassa koulussakin, mutta eri vuosikurssilla. Sit se vaan tuli, että ”nyt kolmestaan tehdään se”.

Puhuja 2:

Kokoonnuitteks työ aina sen saman asian äärelle vai heititteks työ tekstejä, et ”nyt sun vuoro tehdä”?

Haastattelija 2:

Kokoonnuttiin ja enemmän se oli just sitä, että teksti synty siinä kaiken muun höpinän ohessa.

Puhuja 1:

Mikä on teidän suosikkikohtaus ja nähtiinks myö se tänään?

Haastattelija 2:

Ette nähny. 20-luku.

Puhuja 2:

20-luku on? Mä arvasin, että se hämyinen paikka ois just...

Haastattelija 2:

Se on sääli. Se ei oo tullu vielä kertaakaan.

Puhuja 1 & 2:

Eikä!

Haastattelija 2:

Joo. Porukka jostain kumman syystä haluaa tietää, mitä tulevaisuudessa tapahtuu ja historia ei kiinnosta, mikä on väärin.

Puhuja 5:

Nyt oli kuitenkin lähellä. Silloin kun ollaan Joensuussa esitetty, niin se on ollu yleensä aika selvää. Siellä on ollu kaks 20-lukua ja...

Puhuja 2:

Siun ois pitäny laskee samalla lailla kuin mie aina lasken miun lapsenlapsen varpaita, ”yks, kaks, kolme, neljä, viis, kuus, seittemän... Siulla on 11 varvasta!”

Puhuja 1:

Miks ette fuskaa? Ei se haittais...

Puhuja 2:

Niin, oikeesti!

Puhuja 1:

Se ois teatteri...

Puhuja 5:

Mutta eihän poliisi voi fuskata!

Puhuja 1:

Voi. Tässä on nyt se rohkeus, kun sitä me peräänkuulutettiin. Tehkää semmonen ?????, että yleisö näkee, että sie laskit väärin ja sen jälkeen...

Puhuja 5:

”Yks, kaks, kolme... 20-luvulle!”

Puhuja 1:

Ja 20-luku. Miksei tekis niin? Saa tehdä niin.

Puhuja 6:

Kato, siinä rupee korruptoitumaan aina jokainen.

Puhuja 4:

Siitä ei saa rahaa antaa.

Puhuja 7:

Oli sanottu tänään Tapiolla, että jos ei 20-lukua tule, niin sit on silleen, ”ai haluate tulevaisuuteen, mut eihän sitä ole, koska ilmastonmuutos”.

Puhuja 2:

Aivan. Nimenomaan. Ois voinu käyttää tota kyllä.

Puhuja 1:

Oisitte voinu tehdä sen.

Haastattelija 1:

Tuo meidän pitää ehkä ottaa käyttöön esityskaudella, koska kyllä sitä pitää päästä vetämään.

Puhuja 2:

Mitä näyttelijät tykkää? Tehdä tällästä, missä tavallaan ollaan siel-lä... Ei tiedä, mitä seuraavassa kohtauksessa tehdään.

Puhuja 6:

Pysyy tosi skarppina, kun pitää jännittää, mikä kohtausta tulee. Ehkä vaikeaa päästä hahmoon, kun ei tiiä heti, mikä hahmo tulee ja se vaihtuu meillä koko ajan.

Puhuja 1:

Spedellä on se sama kumihattu päässä. Se on helppo, et voi vetää sen...

Haastattelija 1:

Mutta erilaiset lasit.

Puhuja 5:

Meillä kans varsinkin on siinä... Mikä tuli se luontojuttu, on ihan tosi vaikeaa se vaihto.

Puhuja 7:

Joo. Meillä on tosi nopea vaihto siinä vaatteiden kanssa.

Puhuja 8:

Niin. On se haastavaa, mutta ei ainakaan itselle oo ensimmäinen kerta, että on useita rooleja, mutta kyllähän se tuo... Nimenomaan se, mitä siellä lavan takana tapahtuu. Ei niinkään lavalla oleminen vaan se, et pitää muistaa olla oikeessa paikassa ja oikeissa vaatteissa.

Puhuja 7:

Mutta tää on miellyttävä... Anteeks, kun mä keskeytän. Tosi miellyttävä tehdä siinä mielessä, että ei tuu semmosta rutinoitumista mikä yleensä tulee, et "no niin, vedetään tätä samaa täs koko ajan nytten koko kuukausi". Nyt pysyy semmonen jännitys koko ajan, kun ei tiiä mitä tulee.

Puhuja 5:

Tää oli minusta mielettömän virkistävä kokemus, kun meidän piti rakentaa noista lavapaloista meille toi bakkari tonne, et me pystytään laittaa...

Puhuja 1:

Te ootte tosi luovia ja oivaltavia nimenomaan. Tähän on tän ryhmän miun mielestä se, mikä tässä on kaikin puolin...

Puhuja 4:

Näillä opeilla vois tehdä Aikahyppy kakkosen silleen, että lähetään käsikirjoittaa lavastajan kanssa, et saahaan ne maailmat...

Puhuja 5:

Jos myö tehdään se Aikahyppy kolmonen ekana ja sit sen jälkeen se kakkonen.

Puhuja 4:

Niin, hypätään sinne.

Puhuja 6:

Ja se on kiertue. Se ei oo pelkästään Joensuussa.

Puhuja 2:

Päästäkää ittenne irti oikeesti. Se rohkeus.

Puhuja 4:

Hypätkää aikakaivoon.

Puhuja 2:

Hypätkää. Siellä on vaikka mitä. Mä ite mietin tota, koska mie hölmöyksissäni menin Improliigaan kisaamaan parin kaverin kanssa ja Etelä-Savon edustajina karsiuduttiin ykkösenä Teatterilaivalle. Ei tajuta koko hommasta yhtään mitään. Mä mietin sitä, et siinä improssa on helppoo, kun tavallaan siinä tehdään. Toi on tosi vaikee, kun pitää kuunnella, että "mitä ne nyt tatoo siellä?". "Aijaa, nyt tuli tää kohta" ja sit on valmis käsikirjoitus, johon vaan pitää loksauttaa aivot. Mietin sitä, et se voi olla aika hankalakin.

Puhuja 9:

Yks näyttelijäkokemus. Oli tavallaan vähän turhauttavaa, kun meistä tehtiin arvostelu paikallislehteen. Suurin osa näyttelijöistä mainittiin paitsi minä ja lida, koska sattui tulemaan sellaisia kohtauksia, missä me ei oltu esillä. On silleen vähän, että "me ollaan treenattu ihan yhtä paljon kuin nää muut".

Puhuja 2:

Niin, kyllä kyllä.

Puhuja 1:

Tietysti kritiikissä ei voi nostaa... Se on aina...

Puhuja 2:

Jos yhtään lohduttaa, niin meille tuli julkkarit eilen ulos painosta ja näyttelijät oli "hei vitsi, miten hyvä julkkari, ihan mahtavaa" ja "ensi-iltaan mennään vappuna, nää on tosi hyvät". "Muuten, ohjaajaa ja käsikirjoittajaa ei mainita ollenkaan". Just. Oma nimeni jäi kokonaan poikkeen ja totta kai sitä ei myöskään ollut puf-fissa, mikä meni lehteen. Ei sen puoleen, ei se mua haittaa, mut se on jotenkin... Ihmiset ehkä saattaa miettiä, et "kukahhan tän on käsikirjoittanu ja ohjan-nu?". Täällästä sattuu. Yleensäkin kritiikistä, niin... Mie oon saanu kritiikkiä käsikirjoittajana laidasta laitaan. Isä sanoi silloin, kun hän oli vielä tässä maailmassa, että "muista Tanja aina, paska valuu hartioilta alaspäin". Näin se menee.

Puhuja 5:

Kakka lämmittää.

Puhuja 2:

Kakka lämmittää hetken. Se menee pois. Silleen mä oon meidänkin näyttelijöille sanonu, että "ei kannata välittää". Niin kauan kuin ite tietää, että "tää oli hyvä juttu, mä tykkäsin tehdä tätä", niin...

Puhuja 1:

Ihan mikrojuttu, minkä nyt mie ajattelin. Mie sanon silti... Mie ajattelin semmosta, kun siulla toi "voi vittu" tulee noin tai toi hahmo tekee just semmosta... Vaiks sen vois, kun siinä on teidän ne hahmot kalastamassa, vaan rohkeemmin siihenkin. Tekee samanlaista kuin mitä hän... Tai jotenkin tehkää joku... Mie ajattelin, että tekis jonkun tietyn maneerin, minkä siun... Tai joku semmonen, mikä tolla hahmolla on. Merkkää selkeemmin, että ne on just ne samat hahmot. Mut tää on ihan tämmöst näin... Tuli vaan mieleen.

Puhuja 8:

Siinä oli ehkä se ajatus, että sitä ei lähdetä...

Puhuja 1:

Niin, se on varmaan ollu ohjaajan... Se on ollu ohjaajan... Totta kai. En mie... Miks mie katsoin näyttelijää, mie olisin voinu katsoo ohjaajaa...

Puhuja 7:

Sekin ehkä näkyy siinä vaihtoehtoisessa kohtauksessa enemmän, kun sie raivoot siinä enemmän...

Puhuja 8:

Raivoan joulupukkiasussa.

Puhuja 1:

Niin, joo. Joku toinen kohtausta mihin otetaan sit. Mut tää on tietysti, et myöhän ei nähty tätä kaikkea.

Puhuja 4:

Puoltoista tuntii matskuu. Saitte 45 minuuttia. Niinhän se menee.

Puhuja 1:

Pitäkää huolta siitä, että lava ei jää tyhjäksi. Iskette vaan tälleen päälle ja löysät pois.